
S Z A K D O L G O Z A T

Pozsonyi Réka
2023

**Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
Nemzetközi Jogi Tanszék
Nemzetközi igazgatási szak**

A konzuli funkciók összehasonlítása és eltéréseinek államonkénti vizsgálata

Konzulens:

Dr. Hárs András adjunktus

Szakfelelős:

Dr. Ördögh Tibor egyetemi docens

Készítette:

Pozsonyi Réka (NRDL28)

**Budapest
2023**

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. A KONZULI INTÉZMÉNY KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE	7
2.1. A KONZULI FELADATOK MEGJELENÉSE AZ ÓKORBAN	7
2.2. A KONZULOK KÖZÉPKORBAN BETÖLTÖTT SZEREPE.....	8
2.3. A KONZULI FELADATOK FEJLŐDÉSE AZ ÚJKORTÓL KEZDVE.....	8
2.3.1. <i>A konzuli intézmény jellemzői ugyanazon államok keleti és nyugati államokba küldött tisztségviselőire vonatkozóan</i>	9
2.4. AZ 1963-AS BÉCSI EGYEZMÉNY A KONZULI KAPCSOLATOK JOGÁRÓL	10
2.5. AZ EURÓPAI UNIÓN BELÜLI KONZULI VÉDELEM SZABÁLYOZÁSÁNAK KEZDETE	11
3. A KONZULI FELADATKÖRÖK	12
3.1. A LÉTREJÖVŐ JOGVISZONYOK.....	14
3.1.1. <i>A hatósági jogviszony</i>	14
3.1.2. <i>A jogviszonyok összefonódása – az érdekvédelem</i>	15
3.1.3. <i>Együttműködési jogviszony – a notifikációs kötelezettség forrása.....</i>	16
3.1.3.1. <i>Esettanulmány – A LaGrand ügy.....</i>	16
3.2. A BILATERÁLIS EGYEZMÉNYEK	18
3.3. AZ ÉRDEKVÉDELMI FELADATOK.....	19
3.3.1. <i>A konzuli érdekvédelmi funkció magyar szemszögből</i>	20
3.3.2. <i>Az állampolgárok tájékoztatása</i>	21
4. A KONZULI FUNKCIÓK ELTÉRŐSÉGEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ EGYES ÁLLAMOK GYAKORLATÁBAN	21
4.1. A BELSŐ KONZULI JOG MEGLÉTE ÉS A KONZULI ÉRDEKVÉDELEM SZABÁLYOZÁSA ALAPTÖRVÉNYI SZINTEN AZ EGYES ÁLLAMOKBAN	22
4.2. A SAJÁTOS KONZULI FUNKCIÓK ÁLLAMONKÉNTI BEMUTATÁSA.....	26
4.2.1. <i>Ausztrália.....</i>	26
4.2.2. <i>Egyesült Államok.....</i>	28
4.2.3. <i>Franciaország.....</i>	30
4.2.4. <i>India.....</i>	34
4.2.5. <i>Kína</i>	35
4.2.6. <i>Mexikó</i>	36
4.3 ÖSSZEHASONLÍTÓ TÁBLÁZAT	37
4.4. ELEMZÉS.....	39
4.4.1. <i>A vizsgált államok konzulátusainak száma – térkép</i>	42
5. BEFEJEZÉS	43
IRODALOMJEGYZÉK	46

1. BEVEZETÉS

Szakdolgozatom témájaként a konzuli kapcsolatok jogán belül a konzuli funkciók bemutatását, összehasonlító vizsgálatát választottam, az egyes országok gyakorlatában. Úgy gondolom, a konzuli feladatok mindig is kiemelkedő jelentőséggel bírtak, azonban az elmúlt években különösen nagy hangsúly helyeződött a konzuli érdekvédelemre. Az utóbbi évtizedekben a külföldi mobilitás mértéke folyamatosan növekedett, nem csak a turizmus szempontjából, hanem a külföldi munkavállalók, így a más országban leteleplülők aránya szintén nőtt, ebből kifolyólag az államok konzuli funkcióinak szerepe felértékelődött, nagyobb igény mutatkozott a konzuli támogatások igénybevételére, az állam segítségnyújtására. A válsághelyzetek, például felkelések, terrorcselekmények számának emelkedése a 21. században szintén előidézte az érdekvédelmi funkciók érvényesülését, létfontosságú ugyanis, hogy a konzuli képviselőt képes legyen egy esemény bekövetkeztét követően támogatást, segítséget nyújtani egy időben a külföldön tartózkodó honosok számára, így a konzuli segítségnyújtásra vonatkozó igény növekedéséből kifolyólag szeretném az érdekvédelmi funkcióra helyezni a hangsúlyt szakdolgozatomban.¹

2020-ban, a Covid-vírus következtében hozott intézkedéseknek köszönhetően több állam is lezárta határait, így számos állampolgár ragadt külföldön, főleg oktatás, munka, turizmus vagy családlátogatás következtében. Ennek eredményeképp az államok segítségnyújtása a külföldön rekedt állampolgárok számára megsokszorozódott, a hazatelepítés, mint konzuli funkció előtérbe került a legtöbb ország konzuli védelmének értelmében. Szintén jellemző volt, hogy az államok elérhetővé tették információt a hozzáférhető és igényelhető anyagi segítségről a külföldön rekedt állampolgárok számára, valamint több ország esetében is biztosítottak orvosi kontaktokat online felületen, a megbetegedett személyek részére. A legtöbb állam a konzuli feladatokat illetően hasonló intézkedéseket tett a helyzet kezelése érdekében, azonban előfordultak eltérések a konzuli

¹ Hoorens, S., Nederveen, F., Niemi, T. E., Jordan, V., Cox, K., & Bentinck, M. (2019). *Consular services to citizens abroad: insights from an international comparative study*. (o. 7). RAND Corporation.

segítségnyújtás területén, melyek nem csak a vírushelyzet kezelésekor voltak fellelhetők, hanem már jóval előtte is.²

A konzuli feladatoknál az egyes államok gyakorlatában elkülöníthetők bizonyos törzsfeladatok, melyek szinte minden államban azonosak, de előfordulnak speciális, az adott állam gyakorlatában egyedül, máshol fel nem lelhető vonások, és az eltérésekre vonatkozóan léteznek olyan tényezők az egyes államok esetében, mely szabályszerűségeknek köszönhetően megmagyarázhatók a különbségek. Az előforduló különbségeket, eltérő gyakorlatokat a választott országok tekintetében összehasonlító vizsgálat eszközével szeretném feltárni.

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy van-e valami magyarázata, szabályszerűsége annak, hogy a konzuli funkciókat illetően eltérések tapasztalhatók bizonyos országok közt, és milyen indoka lehet az eltérő gyakorlatoknak. A kutatásban szereplő országokat bizonyos szempontok alapján választom ki, így kérdéses, hogy az emigránsok száma hatást gyakorol-e a konzuli funkciókra, és ha igen, a nagyobb és kisebb emigránssal rendelkező országok konzuli funkciói hogy térnek el. A szelekcióm másik szempontja a nemzeti jövedelem, így arra is kifogok térni, hogy az különbségeknek van-e kapcsolata a nemzeti jövedelem mértékével, tehát függ-e az ország konzuli érdekvédelem módja a nemzeti jövedelmének nagyságától.

A turizmus fellendülése szintén nagy jelentőséggel bír ezen a területen, hiszen egy magasabb létszámú nemzetközi turistával rendelkező ország valószínűleg nagyobb hangsúlyt fektet a konzuli védelemre, mint egy kevesebb turistával rendelkező. A kiválasztott államok ebben a tekintetben is eltérő adatokkal rendelkeznek, így megfelelő összehasonlítási alapot adva, tehát látható lesz, milyen mértékben számít a turisták nagyságának aránya például a vészhelyzetekre történő reagálás szempontjából.

Mivel az egyes államok különböző intézményeket, programokat hoztak létre a konzuli funkciók ellátásának megkönnyítése érdekében, így arra is kifogok térni dolgozatomban, hogy milyen oka van ezen létesítmények alapításának az egyes területeken. Feltevésem szerint ugyanis léteznek olyan tényezők az egyes államok esetében, melyeknek köszönhetően megmagyarázhatók az

² McDermid, P., Craig, A., Sheel, M. & Seale, H. (2022). *How have governments supported citizens stranded abroad due to COVID-19 travel restrictions? A comparative analysis of the financial and health support in eleven countries.* BMC, 22(161). <https://bmcinfectdis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2> (2022. 09. 23.)

eltérések, így azon jelenségeket szeretném feltárni egy-egy államot illetően, melyekből kiindulva levezethetők a különbségek egyes országok gyakorlatában.

Az összehasonlító vizsgálatban szereplő államok közt van Franciaország, Kína, Mexikó, az Egyesült Államok, Ausztrália, illetve India. Több okból kifolyólag választottam ezen országokat, az első indok, hogy India, Mexikó, illetve Kína 2020-ban beletartoztak a négy legtöbb emigránsal rendelkező ország közé, következtetésképpen úgy gondolom, hogy ezek az államok nagyobb hangsúlyt fektetnek a külföldön tartózkodó állampolgárok védelmére, így valószínűleg eltérnek bizonyos konzuli gyakorlataik azon országokétól, ahonnan kevesebben emigráltak, például az Egyesült Államokból.³ Manapság szintén egyre gyakoribb, hogy a diákok külföldi egyetemre járnak, így a külföldön való tartózkodás idejének növekedésével arányosan a konzuli támogatásra vonatkozó igény is nő. 2010-ben a 3,7 millió nemzetközi diák ötödét tették ki kínai, valamint indiai állampolgárok, így valószínűnek tartom, hogy ezek az államok még nagyobb hangsúlyt fektetnek a konzuli védelem biztosítására.⁴

A másik szempont, ami alapján az országokat választottam, a 2021-es évre vonatkozó bruttó nemzeti jövedelem, mivel úgy gondolom, hogy ez a tényező is befolyásolja az államok konzuli érdekvédelemre fordított keretét, így szokásait is. A vizsgálatban szerepelni fog alacsony, közepes, illetve magas nemzeti jövedelemmel rendelkező állam. A választott országok közül így a magasabb GDP-vel rendelkező ország 2021-ben az Egyesült Államok, Ausztrália, Franciaország, alacsonyabb GDP-vel rendelkező országgént Mexikóra és Indiára esett a választásom, Kína pedig középtájon helyezkedik el.⁵

Továbbá azért is tartom fontosnak, hogy Franciaország szerepeljen a vizsgálatban, mert egyik ország volt azon kevésből, aki biztosított elszállásolási lehetőséget vészhelyzet esetén a Covid-vírus ideje alatt, a külföldön rekedt francia állampolgárok részére, ennek eredményeképp az adott államban azonos állampolgárságú személyek fogadtak be embereket. Franciaországot azért is találtam még jelentősnek, mert már a Covid megjelenése előtt is többféle típusú konzuli támogatási formát biztosított, valamint ezeket a segítségnyújtási típusokat általában nem kell visszatérítenie a

³ World Population Review. (2020). *Immigration by Country*. <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/immigration-by-country> (2022. 09. 23.)

⁴ UNESCO Institute for Statistics. (2010). *Global Education Digest 2010, Comparing Education Statistics Across the World*. <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/global-education-digest-2010-comparing-education-statistics-across-the-world-en.pdf> (2022. 09. 25.)

⁵ The World Bank. (2021). *GDP per capita (Current US\$)*. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?view=map> (2022. 09. 23.)

támogatást igénybe vett állampolgárnak, ellentétben azokkal az országokkal, akik kölcsönök formájában segítik állampolgáraikat.⁶

Az összehasonlító vizsgálat eredményeként kiderül, milyen területen és milyen mértékben térnek el a konzuli feladatok az egyes államokban, valamint tisztázódik, hogy egy ország mely jelenségei, milyen körülmények hatására tapasztalhatók az eltérések, és vannak-e összefüggések a tényezők között. Ezáltal összehasonlítható lesz a kiválasztott országok tekintetében, hogy milyen módszerekkel nyújtanak védelmet külföldi állampolgáraik részére, valamint milyen mértékben, vagyis például mekkora lehet az anyagi támogatás nagysága, és jellemzően milyen súlyosságú helyzetekben nyújt a kiválasztott ország konzuli képviselője kölcsönt.

2. A KONZULI INTÉZMÉNY KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

2.1. A konzuli feladatok megjelenése az ókorban

Lényegesnek tartom bemutatni, hogy pontosan honnan is származik a konzuli intézmény, hogyan alakultak ki a mai értelemben vett konzuli gyakorlatok, valamint mikor kezdődött a kialakulás története. A történelem folyamán a kezdetben is számos példa volt arra, hogy a kereskedők jóval messzebbre utaztak hazájuktól, olyan területekre, melyeknek a szokásai, joga igen eltérők voltak származási helyüktől, így igény mutatkozott az esetlegesen felmerülő vitás kérdések rendezésére, lehetőleg a saját országából származó személy, vagyis döntőbíró által. Már az ókorban is jellemző volt, hogy az emberek másik ország területére tévedtek, általában munka szempontjából, így a görög poliszok esetében szokássá vált, hogy eltérő jogot alkalmaztak a nem görög származású személyekkel szemben. Kialakult a *proxenosz*, aki a mai értelemben vett tiszteletbeli konzulhoz hasonlítható leginkább, ugyanis kezdetben a fogadó állam állampolgárai testesítették meg őket, ezt a gyakorlatot csak később váltotta fel a küldő állam megbízása alapján tevékenykedő személy. A kereskedelmi kapcsolatok fenntartásán kívül a proxenosz tevékenységeinek körébe tartozott a vendégek fogadása, védelme, képviselője a fogadó állam intézményei előtt, valamint a későbbiekben, mikor már a küldő állam állampolgáráról beszélhetünk, a mai konzullal ellentétben feladata volt a hazája és a fogadó állam közti békéltetés, közvetítés. A mai konzulokhoz hasonlóan a proxenosz már az ókorban is rendelkezett bizonyos kiváltságokkal, sérthetlenséget élvezett a

⁶ BMC. (2021). *Table 1 Comparison of financial assistance offered to citizens abroad in six countries as of June 2021*. <https://bmcinfectdis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2/tables/1> (2022. 09. 23.)

fogadó és a küldő állam közti esetleges háború esetén, vagyonát pedig védelem övezte. Szintén megjelentek mentességek a proxenoszt illetően adózásra, vámokra vonatkozóan. Ami az ókori Rómát illeti, már ott is szerepet kapott a külföldiek védelme a praetor peregrinus személyében, akinek fő funkciója a vitás kérdések rendezése volt, melyek az idegenek és az állam között jelentek meg.⁷

2.2. A konzulok középkorban betöltött szerepe

A kora középkorban a kereskedelmi kapcsolatok jelentőségének növekedésével a különböző nemzetiségű, általában francia, olasz, spanyol kereskedők kereskedelmi konzulokat választottak maguk közül, akik feladatához a kereskedelemben felemerülő problémák rendezésén kívül hozzátartozott a kereskedelmi érdekek képviselése az adott, kereskedelmi központtal rendelkező állam előtt, ahol jellemzően állandó képviselést alakítottak ki, valamint a döntőbírói szerep.

A középkorban a nyugati birodalmak Oszmán-Birodalommal való kapcsolatában a konzul szintén rendelkezett funkcióval, jogkörének alapját a keleti területen kapitulációs szerződések adták, ennek értelmében a nyugati ország konzuljának feladata volt a keresztény származású személyek vitás ügyeinek rendezése, a keresztények képviselése a muzulmán területen. A kapitulációs szerződéseknek köszönhetően az európai országok kereskedői államuk polgári- és büntető joghatósága alatt álltak a kereskedelmi viszonyokon kívül, a keresztényekre az Oszmán-Birodalom szabályozása alatt eltérő előírások vonatkoztak, például adózási kérdésekben.⁸

2.3. A konzuli feladatok fejlődése az újkortól kezdve

A konzulok feladatát egyértelműen szabályozó legelső dokumentum a francia Jean-Baptiste Colbert nevéhez fűződik, az államilag történő szabályozásnak köszönhetően a dokumentum biztosította az ország felelősségét és ellenőrzését a konzul fölött. Az 1700-as éveket követően, VI. Károly és a török szultán 1718-ban létrejött kereskedelmi szerződésének hatására a nyugati államok nagy része kötött Törökországgal a konzulok jogait, kiváltságait tartalmazó szerződéseket. Később, az ipari forradalom következtében a világkereskedelem növekedésnek indult, így ez a hatás

⁷ Becánics, A. (2018). Konzuli kapcsolatok. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. <https://ijoten.hu/szocikk/konzuli-kapcsolatok#block-227> (2022. 09. 23.)

⁸ Csatlós, E. (2019). A konzuli igazgatás rendszertani helye és az együttműködés szerepe. *A konzuli védelem európai közigazgatása*. (o. 30-31). Iurisperitus Kiadó.

szükségessé tette a kereskedelemben résztvevő államok részéről a konzuli feladatok szabályozását, ennek köszönhetően megnőtt az országok közt létrejövő bilaterális szerződések száma.⁹

A nyugati államok körében a IX. században kezdtek el létrejönni konzulátusok, és ellenben a kezdeti, személy alapján történő kinevezés gyakorlatával, ebben az időszakban már képzett konzuli tisztviselőket neveztek ki a pozíció betöltésére, erre példa a Bécsi Konzuli Akadémia, ahol magyar származású személyek is részt vettek a képzésben még az Osztrák-Magyar Monarchia idejében. Az itt végzett képzett személyek 1918 után nagy szerepet játszottak az önálló, független magyar külügy létrehozásában.

A nemzetállamok kialakították saját bírói jogrendjüket, így funkciójukat tekintve a konzulok feladata a bírói struktúrát már nem foglalta magában, helyette a mai gyakorlathoz hasonlóan származásuk helye szerinti állampolgáraik képviselőt látták el, az adott ország hatóságaival szemben. A kereskedelemmel kapcsolatos funkció szintén elkopott, az erre vonatkozó feladatok szerepkörét ügynökök töltötték be, nekik nem volt szükséges exequatur a kereskedők fogadó államban történő képviselőtételéhez, ellenben a konzulokkal, akiknek ekkoriban már kellett, hogy rendelkezzenek felhatalmazással a fogadó állam részéről.

Az államok közti konzuli kapcsolatok népszerűbbé válásának köszönhetően szükségessé vált jogi keret kialakítása, így Angliában már 1825-ben létrehozták a konzuli intézmény szabályozására alkalmazandó jogot. Az első világháborút követően kezdtek megjelenni azon funkciók, melyek a mai napig megmaradtak, jellemzően a közigazgatásra, például útlevelel kibocsátásra vonatkozó feladatok. A második világháborút megelőző időszakban még a másik államról történő információ szerzése is a konzuli funkcióhoz tartozott, a diplomáciai képviselő mellett.¹⁰

2.3.1. A konzuli intézmény jellemzői ugyanazon államok keleti és nyugati államokba küldött tisztségviselőire vonatkozóan

A nyugaton, illetve keleten alkalmazott konzuli gyakorlatot illetően fellelhetők bizonyos különbségek már az újkortól kezdve. Nyugaton jellemzően az államok belső jogszabályában voltak rögzítve a konzuli funkciók, ez kezdetben még a kereskedelmi érdekek fenntartását, jelentések készítését, később pedig a külföldi állampolgárok képviselőtételét, védelmét foglalta magában. A XX. században már közigazgatási feladatként szerepelt a konzuli tevékenységen belül az okmányok

⁹ Uo. 31-35. o

¹⁰ Becánics, A (2018): i.m.

kezelése, útlevéllal kapcsolatos ügyek, anyakönyvezés vagy házasságkötés. Ami a keleti területeket illeti, a konzulok rendszerint szélesebb hatáskörrel rendelkeztek feladataikra vonatkozóan peres ügyekben, köszönhetően a Törökországgal kötött kapitulációs szerződéseknek, melyek tartalmazták a konzuli bírászkodásra való jogot.

Mentességek területén is tapasztalhatók voltak különbségek, ugyanis a nyugati gyakorlatban a konzulok jellemzően csak hivatali feladataik vonatkozásában élveztek mentességet a polgári jog és a büntető jog alól, néhány esetben adómentességet is, valamint a hivatalos irataik és leveleik már ekkor is sérthetetlenek voltak, ellenben keleten teljes volt az immunitásuk a fogadó állam minden joghatósága alól, melyet a családjukkal együtt élveztek.¹¹

2.4. Az 1963-as Bécsi Egyezmény a Konzuli Kapcsolatok Jogáról

1949-ben kezdődtek meg a tárgyalások az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül abból a célból, hogy egy egységes szerződésbe foglalják a konzuli intézményrendszert. Ennek eredményeképp 1963-ban született meg a Bécsi Egyezmény a Konzuli Kapcsolatokról (továbbiakban: BKE), melyet 48 csatlakozó állam írt alá, és amely jelenleg 182 csatlakozott taggal rendelkezik.¹²

Az egyezmény a konzuli kapcsolatok legfontosabb jogforrásának tekinthető a nemzetközi szokásjog mellett, ugyanis az államok közt létrejövő, konzuli kapcsolatokat szabályozó, részletesebb bilaterális egyezmények alapjául szolgál, ami pedig a BKE által nem szabályozott kérdések esetét illeti, a szokásjog mérvadó, mely a hiányzó részeket kitöltésére szolgál.¹³ A BKE létrejötte során két fakultatív jegyzőkönyv is megalkotásra került, ezek a következők: *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning Acquisition of Nationality*, mely a fogadó állam állampolgárságának megszerzésére vonatkozó korlátozás kérdésével foglalkozik, leszögezi, hogy sem a konzuli képviselő tagjai, sem a családtagok nem kapják meg a fogadó állam állampolgárságát.¹⁴ A másik jegyzőkönyv, *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning the Compulsory Settlement of Dispute* a konfliktusos kérdések rendezéséről rendelkezik, ez alapján a BKE értelmezésével és

¹¹ Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 35-40).

¹² *Vienna Convention on Consular Relations*. Vienna, 24 April 1963. UNTC 8638. Kihirdette: 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről.

¹³ Becánics, A (2018): i.m.

¹⁴ *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning Acquisition of Nationality*. Bécs, 1963 április 24. UNTC 7311.

alkalmazásával kapcsolatos kérdések, valamint a vitás ügyek a Nemzetközi Bíróság joghatóságába tartoznak.¹⁵

Az egyezmény tartalmaz fogalmi meghatározásokat, általános konzuli feladatokat, ezeket az alapfunkciókat azonban nagyban kiegészítik az államok közt létrejövő kétoldalú egyezmények, valamint az országok belső, konzuli feladatköröket meghatározó és szabályozó joga. Továbbá a BKE kiterjed a képviselet létesítésére, megszűnésére vonatkozó szabályokra, valamint a képviselet tagjait illető mentességekre, kiváltságokra, könnyítésekre.¹⁶

2.5. Az Európai Unión belüli konzuli védelem szabályozásának kezdete

1995-ben került elfogadásra a tagállamok kormányai által az Európai Unión belül az uniós polgárok konzuli védelméről szóló határozat, amely a konzuli védelemhez való jogra fókuszál.¹⁷ A határozat csak a fő irányvonalakat tartalmazta a konzuli védelem biztosítására vonatkozóan, így az államok saját konzuli jogok alkalmazását követhették. A konzuli védelem területén a következő nagy lépést ezt követően a Lisszaboni szerződés jelentette, változásokat hozott az Unión belüli konzuli segítségnyújtást illetően, előtérbe került az egyenlő konzuli védelemhez való hozzáférés joga.¹⁸

Az új, 2015/637 tanácsi irányelv 2015-ben lépett hatályba, hatályon kívül helyezve az 1995-ös határozatot.¹⁹ Az irányelv alapján minden európai uniós polgárnak, aki harmadik országban tartózkodik, és az adott országban nincs a saját állampolgárságának megfelelő konzuli szolgálat, jogában áll más uniós tagállam konzuli hatóságaihoz fordulni, konzuli védelem kérésének céljából, melyek eseteit részletesen tartalmazza az irányelv, így például baleset vagy letartóztatás esetén. Fontos kiemelni, hogy az állampolgár abban az esetben is fordulhat egy másik uniós állam

¹⁵ *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning the Compulsory Settlement of Disputes*. Bécs, 1963 április 24. UNTC 8640.

¹⁶ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról.

¹⁷ *A tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott (95/553/EK) határozat (1995. december 19.) az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli képviselők általi védelméről.*

¹⁸ Moraru, M. (2019). An analysis of the Consular Protection Directive: Are EU citizens now better protected in the world? *Common Market Law Review* (o. 421-430). Kluwer Law International. (2022.09.24.)

¹⁹ *A Tanács (EU) 2015/637 irányelve (2015. április 20.) a harmadik országokban képviselettel nem rendelkező uniós polgárok konzuli védelmét elősegítő koordinációs és együttműködési intézkedésekről és a 95/553/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.*

konzulátusához, hogyha az állampolgársága szerinti ország nem képes a megfelelő védelmet biztosítani számára.²⁰

Lényeges azonban, hogy az irányelv nem változtatta meg a konzuli jog hatáskörének kérdését, továbbra is nemzeti hatáskörbe tartozik, az államok maguknak határozhatják meg a belső konzuli jogukat. Összességében az uniós szabályozás alapját a BKE 8. cikke adja, melynek értelmében egy állam végezhet konzuli tevékenységet egy másik állam területén is, abban az esetben, ha ezt nem ellenzi a fogadó állam.²¹

A konzuli intézmény mai formájának kialakulásához tehát hosszú út vezetett, a kezdeti funkciók alapvető elemei megmaradtak, azonban komoly változásokon ment keresztül a jogszabályba foglalt, mai gyakorlatig. Az alapvető elképzelés, vagyis az állampolgárok másik ország területén történő védelme ugyanaz maradt az évszázadok folyamán, a változás főként a konzuli védelem kivitelezésének módját, valamint védelem tárgyát érinti, az eleinte megjelenő kereskedőkből a mai külföldön turistáskodó, dolgozó vagy tanuló állampolgárookra helyeződött a hangsúly. A kezdetben jellemző bíraskodási feladatokat és kereskedelemhez fűződő tevékenységeket fokozatosan váltották fel a személyek képviselőire és védelmére vonatkozó funkciók, és szintén növekedésnek indult az államközi megállapodások száma. Manapság az államoknak felkészülniük kell lenniük arra, hogy a világ bármely részén elérhető védelmet tudjanak biztosítani állampolgáraik számára vészhelyzet esetén, ezzel szemben a konzuli kapcsolatok régen inkább a kereskedelmileg fontos országok vonatkozásában voltak fellelhetők.²²

3. A KONZULI FELADATKÖRÖK

A konzuli funkciók pontos behatárolása nehezen kivitelezhető, mivel fő jogforrásán, az 1963-as Bécsi egyezményen kívül, mely tartalmazza az alapvető feladatköröket, több jogforrással is rendelkezik, ilyen például az állam belső konzuli joga, hogyha rendelkezik ilyennel, az államközi bilaterális megállapodások, vagy a nemzetközi szokások, melyek miatt az egyes államok konzuli feladatai eltérők lehetnek. Ehhez hasonlóan a konzulok hatáskörének meghatározása sem egyszerű,

²⁰ A Tanács (EU) 2015/637 irányelve (2015. április 20.) a harmadik országokban képviselettel nem rendelkező uniós polgárok konzuli védelmét elősegítő koordinációs és együttműködési intézkedésekről és a 95/553/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.

²¹ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 8. cikk

²² Okano, H. M. (2011). Changes in Consular Assistance and the Emergence of Consular Diplomacy. Melissen, J. & Fernandez, A. M. *Consular Affairs and Diplomacy*. (o. 22-23).

nagyban függ a küldő állam és a fogadó állam kapcsolatától, a köztük lévő kétoldalú megállapodástól vagy attól, hogy rendelkezik-e az adott állam diplomáciai képvisellel, vagy sem, ugyanis rendszerint a konzulok feladatköre szélesebb, ha a fogadó államban csak konzuli képvisellet tart fenn egy állam. A BKE tartalmazza ugyan az alapvető konzuli funkciókat, de az egyezmény azt is kimondja, hogy ezek bővíthetők bármely olyan, a küldő állam által meghatározott tevékenységi körrel, melyet a fogadó állam nem ellenez.²³

A konzuli segítségnyújtás garantálása az államok felelőssége, az adott tevékenység az éppen bekövetkező körülményektől és szituációtól függ, így pontosan egy olyan törvény sem található, mely tartalmazná, hogy a konzuli segítségnyújtás konkrétan milyen feladatokat is foglal magában. Manapság megfigyelhető, hogy bár a konzuli intézmények feladatának száma nő, ezen, valamint a pénzügyi terhen kívül a legnagyobb kihívást mégis a média és a hírek népszerűségének fellendülése jelenti az emberek körében. Ennek a jelenségnek köszönhetően ugyanis az elvárások az állampolgárok részéről nőnek a konzuli képviselőkkel szemben, mivel már egy, a hírekben megjelenő egyedi eset hallatán is nagy eséllyel megjelennek a növekvő igények, ezzel egy időben azonban a segítségnyújtásnak határai vannak. Egy váratlan, az érintettől függetlenül bekövetkező esemény következtében a konzuli védelem végrehajtása hallatán az emberek nagy része elvárhatja, hogy bármilyen probléma felmerülésekor ő is hasonló szolgáltatásban, támogatásban részesüljön, viszont nem mindegy a szituáció típusa, komolyságának mértéke, például, hogy természeti katasztrófa áldozatáról beszélünk vagy valamilyen bűncselekményt elkövetett személyről.²⁴

A konzuli feladatok ellátásának szerepét a konzuli képvisellet tölti be a küldő állam állampolgárainak védelme, támogatása, képvisellete, valamint a két ország közti kapcsolat ápolása érdekében, a fogadó ország területén. Szűkebb értelemben a konzuli funkciók három csoportját tudjuk megkülönböztetni, így a konzulok az érdekvédelmi tevékenység mellett ellátnak közjegyzői, illetve közigazgatási hatósági feladatokat. Tágabb értelemben véve azonban a feladatok igen sokféle tevékenységet foglalnak magukban, az előbb említett fő kategóriákon kívül a BKE felsorolja az alapvető tevékenységeket, azonban azt, hogy egy állam pontosan milyen tevékenységeket láthat el egy másik országban, a két állam között létrejött kétoldalú szerződés határozza meg.²⁵ Az érdekvédelmi feladat kiterjed a külföldön bajbajutott állampolgároknak való

²³ Sen, B. (1988). *Consular Functions. A Diplomat's Handbook of International Law and Practice.* (o. 227-228).

²⁴ Melissen, J. & Fernández, A. M. i.m.

²⁵ Martonyi, J. (2018). *Diplomáciai Lexikon.* Éghajlat Könyvkiadó. (o. 276).
http://real.mtak.hu/80560/1/diplomaciai_lexikon.pdf (2022. 09. 25.)

segítségnyújtásra, valamint a tájékoztatásra, eljárásokra. Akadnak azonban gazdasági, tudományos vagy kulturális kapcsolatok fejlesztését célzó tevékenységei is a konzuli képviseletnek a fogadó állammal, valamint a már említett közjegyzői vagy anyakönyvvezetői funkció is beletartozik a feladatkörbe. Továbbá a képviselet feladatai közé tartozik a hazai, közigazgatáshoz kapcsolódó feladatok ellátása, például bizonyos esetekben eljárások indíthatók külföldön, ezáltal is megkönnyítve az állampolgár dolgát.²⁶

3.1. A létrejövő jogviszonyok

A konzuli funkciók sokoldalúságának köszönhetően azok ellátása során több jogviszony is keletkezhet a konzuli képviselet és az adott jogalany között, attól függően, hogy ki a célszemély. A konzuli képviselet feladatait a Külügyminisztérium külföldön működő, vagyis a közigazgatás egy ágának minősülő egysége látja el, azonban a közigazgatási jogviszonyon kívül megjelennek egyéb jogviszonyok is. Együttműködési jogviszonyról akkor beszélhetünk, amikor nincsen hierarchia a szervek közt, vagyis a jogviszony a közigazgatási szerv és egy másik, neki alá nem rendelt hazai, külföldi szerv vagy természetes, jogi személy közt valósul meg, a kapcsolatuk pedig mindig egyenrangú lesz. Ennek ellentéte az irányítási-felügyeleti jogviszony, amikor a közigazgatási szerv a hierarchiában neki alatta álló szerveket vagy személyeket irányítja, hatáskörének megfelelően. Hatósági jogviszony esetében a konzuli tisztviselő hatósági jogszabályok alapján látja el a tevékenységét, a legtöbb konzuli feladat ebben a jogviszonyban valósul meg.²⁷

3.1.1. A hatósági jogviszony

Hatósági jogviszony során egyedi ügyekben a kialakuló hatásköröket, vagyis, hogy milyen tevékenységeket hajthat végre a konzuli képviselet, a két állam közt létrejött egyezményen kívül a küldő állam konzuli joga fogja meghatározni. A feladatok végrehajtása történhet önállóan, a konzul által, abban az esetben, ha saját hatáskörében tevékenykedik, és olyan funkciót tölt be, melynek végrehajtására felhatalmazással rendelkezik, így nem szükséges más szerv jóváhagyása. Ilyen

²⁶ Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 42).

²⁷ Csatlós, E. (2017). *Az általános konzuli hatósági együttműködések elméleti kérdései*. Eljárásjogi szemle. https://eljarasjog.hu/2017-evfolyam/az-altalanos-konzuli-hatosagi-egyuttmukodesek-elméleti-kerdesei1/#_ftn12 (2022.09.25.)

önálló feladat lehet például az úti okmányok kiállítása, a konzuli letét feladatköre, illetve szintén a konzul önálló hatáskörébe tartozik az állampolgároknak nyújtandó kölcsönök megadásáról szóló döntés.

Előfordul azonban, hogy közreműködő hatósági jogviszony keretében kell ellátni bizonyos feladatokat, például a választáshoz, erkölcsi bizonyítványhoz, útlevel-rendészethez kapcsolódó tevékenységek során. Ebben az esetben a közreműködést valamely másik, közigazgatási hatóság feladatához kapcsolódóan végzi, kérelem továbbítása által az adott hatósághoz, a döntés meghozatalának céljából.²⁸

Hatósági feladatok elvégzése során szükséges, hogy a konzuli tisztviselő rendelkezzen illetékességgel az adott területen, máskülönben a jogsegély elve fog érvényesülni, vagyis a másik területen illetékességgel, de ugyanazzal a hatáskörrel rendelkező hatóság szabályai szerint kell eljárni, azonban az ügyhöz kapcsolódó döntést az eredeti konzuli hivatal hozza meg. A konzuli funkciók ellátása során megeshet az is, hogy az ügy intézését másik hatáskörrel rendelkező hatóságnak kell átadni, ilyenkor ezt a hatóságot fogja megilletni a döntés meghozatalának joga is, ez az ügy áttételének esete.²⁹

3.1.2. A jogviszonyok összefonódása – az érdekvédelem

Előfordulhat azonban, hogy a konzuli tevékenységek kivitelezése során összefonódnak a létrejövő jogviszonyok, így az alaphelyzet érdekvédelmi feladatok ellátása során, hogy a konzuli hatóság természetes személlyel való jogviszonyán kívül mellérendeltségi jogviszonyban áll a fogadó állam valamely hatóságával is. Az érdekvédelmi tevékenységek esetében gyakoriak a szolgáltató jellegű feladatok, itt a közigazgatási jog alapjait kell figyelembe venni, így az ott létrejövő jogviszony a közigazgatási jogviszonyhoz sorolható.

A BKE, mint nemzetközi egyezmény által teremtett keretek között tehát az adott állam konzuli képviselője a belső konzuli joga alapján látja el a feladatait, melyek a fogadó állam joga által engedélyezettek.³⁰

²⁸ Martonyi, J: i.m. (o. 261).

²⁹ Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 52).

³⁰ Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 50).

3.1.3 Együttműködési jogviszony – a notifikációs kötelezettség forrása

Az államok konzuli hatóságai közt létrejövő együttműködésből következik az értesítési, vagyis notifikációs kötelezettség. A BKE meghatározza azokat az eseteket, amikor a fogadó állam hatóságainak azonnali notifikációs kötelezettségük van a küldő állam konzuli hatósága felé, értesíteni kell az állampolgárral történt bizonyos eset bekövetkeztéről, például halál, repülőgép, hajós baleset vagy kiskorú számára gyámról való gondoskodás esetén.³¹ Ilyen esetekben együttműködési jogviszony fog keletkezni a konzuli hatóság és a fogadó ország hatóságai közt, például kiskorú állampolgár érdekeinek védelme céljából, az ehhez kapcsolódó funkciókat azonban, mivel a BKE nem szabályozza részletesen, a két állam bilaterális egyezménye tartalmazza.³²

Előfordulnak esetek, amikor a hatóságoknak nincs azonnali notifikációs kötelezettsége, letartóztatás esetében ugyanis az állampolgár kérésétől függ, hogy értesítsék vagy ne a küldő állam konzuli képviselőjét a történésekről. A kétoldalú egyezmények jelentős szerepe itt is megmutatkozik, előfordulhat ugyanis, hogy előírja két ország között a hatóság azonnali értesítési kötelezettségét függetlenül attól, hogy kérte-e azt a letartóztatott állampolgár vagy sem, ilyen esetre példa az Egyesült Államok és Magyarország között kötött egyezmény. Szintén előfordulhat, hogy egy egyezmény megszabja azt az időkeretet, amelyen belül az értesítést meg kell tenni az illetékes konzuli hatóságnak.³³

3.1.3.1. Esettanulmány – A LaGrand ügy

A fogadó állam állampolgár értesítésére vonatkozó kötelezettségének elmulasztására esettanulmányként szeretném bemutatni a LaGrand ügyet, mely példaként szolgál külföldi állampolgárok letartóztatásakor a jogaikról való tájékoztatás elmulasztására. A Nemzetközi Bíróság elé vitt ügyben érintett államok az Egyesült Államok (továbbiakban USA) és Németország, az eset az 1963-as Bécsi Egyezmény megsértéséből fakad. Walter és Karl LaGrand az USA-ban élő, német állampolgárságú testvérek voltak, akiket egy bankrablás következtében letartóztattak 1982-ben. Letartóztatásuk következtében az USA nem tájékoztatta jogairól a LaGrand testvéreket,

³¹ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 37. cikk

³² Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 58).

³³ United States Department of States. (2018). *Consular Notification and Access*. (o. 4-7). https://travel.state.gov/content/dam/travel/CNA/trainingresources/CNA%20Manual%205th%20Edition_September%202018.pdf (2022. 09. 25.)

akiket ezt követően kivégeztek, ezért 1999-ben Németország kezdeményezésére a Nemzetközi Bíróság elé került az ügy.³⁴

Németország a BKE 36. cikk (1) bekezdés b) pontjának megsértésével vádolta az USA-t, ugyanis a letartóztatást követően tájékoztatni kellett volna a testvéreket a jogaikról, amit a fogadó állam elmulasztott.³⁵ Ennek következtében Németország nem tudta gyakorolni a BKE 5. cikkének rendelkezéseit, vagyis nem volt lehetősége a külföldön tartózkodó állampolgárok érdekeinek védelmére.³⁶ Továbbá Németország kérelmére a Nemzetközi Bíróság ideiglenes rendelkezésként felszólította az USA-t, hogy tegyen meg minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy a kivégzést elkerüljék a végső döntés megszületéséig. Mivel az USA nem tett eleget a Nemzetközi Bíróság ezen intézkedésének, a kivégzés elkerülésére irányuló intézkedés megsértésével is vádolják. A Bíróság megvizsgálta, hogy az USA milyen lépéseket tett annak érdekében, hogy megakadályozza a kivégzést, és megállapította, hogy mivel az ideiglenes intézkedések kötelező erővel bírnak, a fogadó állam nem tett eleget a Bíróság ezen döntésének.

Az USA nem tagadta azt, hogy valóban megsértette a 36. cikket akkor, amikor a letartóztatott állampolgároknak nem adott tájékoztatást a jogaikról, így nem tudtak kapcsolatba lépni a német konzulátussal, és nem volt lehetőségük tájékoztatni a konzulátust a letartóztatásuk tényéről sem.³⁷ Ezen cikk (1) bekezdés b) pontjának megsértése által az a) és a c) pont is megsértésre került, ugyanis az a) pont alapján a konzulnak joga van az állampolgárral való szabad érintkezéshez, és az állampolgárnak is a konzul felkereséséhez, ez azonban nem teljesülhetett. A c) pont megsértése pedig abból fakad, hogy mivel nem tájékoztatták a LaGrand testvéreket a jogaikról, így a letartóztatott testvérekkel nem volt lehetősége a konzulnak kapcsolatba lépni és képviselni őket az ügyben, amit az egyezmény ezen pontja biztosított volna.³⁸

A Bíróság ítéletében kimondta, hogy az USA a 36. cikk (2) bekezdését megsértette, aminek alapján az USA törvényeinek nem szabad akadályozni az első bekezdésben található jogok érvényesülését.³⁹ A probléma forrása az volt, hogy a fogadó állam szabályaiból kifolyólag nem hagyták a fogvatartottat az ítélet felülvizsgálatának kezdeményezésére, aminek következtében a német konzulátus nem tudta gyakorolni az első bekezdésben említett jogokat.

³⁴ *LaGrand (Germany v. United States of America)*. Judgment of 27 June 2001, I.C.J. Reports 2001, para. 466.

³⁵ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 37. cikk, (1) b).

³⁶ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 5. cikk, a).

³⁷ *LaGrand (Germany v. United States of America)*. i.m.

³⁸ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 37. cikk, (1) a) c).

³⁹ 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról. 37. cikk, (2).

Németország azon kérelmére, hogy az USA adjon biztosítékot arra vonatkozóan, hogy a jövőben nem fog ehhez hasonló jogtalan cselekedetet elkövetni, az USA vállalta, hogy a 36. cikk céljainak betartása érdekében olyan intézkedéseket hoz belső jogában, amelyek segítik a cikkben foglaltak érvényesülését. A Bíróság ítélete alapján a fogadó állam ezen intézkedését Németországnak el kell fogadnia, mint biztosítékot a jövőre nézve, valamint kiemelte, hogyha még egyszer előfordulna a LaGrand üggyhez hasonló eset, amikor német állampolgárok kárára elmulasztja a notifikációs kötelezettségét az USA, ezáltal az ítélet alapján az állampolgárok súlyos büntetéseket szenvednek, a bocsánatkérés nem lesz elegendő.

Az ügy tehát megerősítette az értesítési kötelezettség jelentőségét, milyen súlyos következményekkel is tud járni a notifikációs kötelezettség elmulasztása. A Nemzetközi Bíróság ítéletével megerősítette a 36. cikkben foglalt jogok fontosságát, így ösztönözve az államokat a jövőre vonatkozóan, hogy a belső joguk rendelkezéseit a 36. cikk-ben foglalt jogokkal összhangban alkalmazzák, a benne található célok érvényesülésének érdekében.⁴⁰

3.2. A bilaterális egyezmények

Az államközi együttműködések alapját a konzuli kapcsolatokon belül a kétoldalú megállapodások adják, melyek kitöltik a BKE által felületesen szabályozott területeket, így részletesen szabályozzák, kiegészítik és fejlesztik a konzuli funkciókat két állam vonatkozásában. A bilaterális egyezmények célja a konzuli feladatok részletezése által azok hatékony végrehajtása, a konzuli tisztviselőket megillető mentességek és kiváltságok tisztázása az adott államokban, így összességében a két állam konzuli kapcsolatainak erősítését szolgálja.⁴¹ A különböző egyezmények eltérő tartalmi elemekkel bírnak, tehát egyes országok esetében külön rendelkezések vonatkoznak a külföldön bebörtönzött állampolgárokra, de jellemző az is, hogy egy ország az egyezmények által a letartóztatott állampolgárok védelmét kívánják növelni. A gyakorlatok igen változatosak egyes államok esetében, például más a prioritása az Egyesült Államoknak a letartóztatott állampolgáraik felé, és más Németországnak.⁴²

Gyakran előfordul, hogy egy állam nem rendelkezik valamely másik országban konzulátussal, ilyenkor a kétoldalú megállapodás megkötése szintén szükségszerű abból a célból, hogy egy, a

⁴⁰ *LaGrand (Germany v. United States of America)*. i.m.

⁴¹ Martonyi, J. i.m. (o. 276).

⁴² Hoorens, S. i.m. (o. 28).

fogadó állam területén konzuli képviselettel rendelkező államot megbízza bizonyos funkciók betöltésével, aki így illetékességgel fog rendelkezni a fogadó államban a megállapodásban tisztázott feladatok kivitelezésére. Ezen tevékenységek általában magukban foglalják a vízumkérelmekhez kapcsolódó funkciókat, a beérkező vízumkérelmek vizsgálatát, a vízum kiadását, melyeket így az egyezmény másik oldalán álló állam külképviselete fog végrehajtani. A kétoldalú megállapodások megkötésének fő indoka az adott állam állampolgárainak nagyobb számú emigrálása a célországba, melynek köszönhetően a küldő államnak szándékában áll erősíteni a konzuli kapcsolatot a személyek védelme érdekében.⁴³

3.3. Az érdekvédelmi feladatok

Az érdekvédelmi funkció a három alapvető konzuli feladat egyike, fő jogforrásnak a BKE tekinthető, mely keretet ad az alapvető tevékenységnek, de az érdekvédelmi tevékenységeket jellemzően az állam saját joga szabályozza és részletezi, hogy pontosan mit is foglal magában az érdekvédelem az adott országot illetően. Eltérő gyakorlat figyelhető meg azonban egyes államok esetében, mivel nem mindegyik állam rendelkezik belső konzuli törvénnyel, helyette szokásokra alapozzák az érdekvédelmi gyakorlatukat, erre a különbségre a különböző országok tekintetében végzett összehasonlító vizsgálat során fogok kitérni. Alapjában véve a konzuli érdekvédelemre akkor kerül sor, ha a küldő állam, vagy kétoldalú egyezmény megléte alapján más ország állampolgárát külföldön tartózkodása alatt érdeksérelem éri. A konzuli védelem valamely ország, például Magyarország esetében az állampolgárságból fakadó jog, így biztosított a konzuli védelem, valahol viszont az állampolgárság ténye nem vonja közvetlenül maga után a konzuli védelemhez való jogot.⁴⁴

A küldő ország honosainak védelme a leginkább számottevő feladatnak tekinthető, fontosságát alátámasztja például a magyar jogban megtalálható kiemelés, mely alapján ennek a funkciónak a betöltését az egyéb funkciók nem hátráltathatják, és természetesen csak annyiban gyakorolható ez a feladat, amennyiben ezzel nem sérülnek a fogadó állam jogai, belső ügyei. A konzul érdekvédelmi feladata tartalmazza az állampolgár védelmét külföldi tartózkodása alatt, valamint a segítség nyújtása is ide sorolható.

⁴³ Csatlós, E. (2019). i.m. (o. 66).

⁴⁴ Schiffner, I. (2011). *A diplomáciai és konzuli védelemhez való jog a magyar Alkotmányban*. Kül-Világ. A nemzetközi kapcsolatok folyóirata. 1(2). (o. 138-139).
http://www.epa.uz.ua/00000/00039/00024/pdf/EPA00039_kulvilag_2011_01-02_schiffner.pdf (2022.09.25.)

Az érdekvédelem nyújtására vonatkozó döntés meghozatala, hogy milyen, és mekkora mértékű segítséget szándékozik biztosítani az állampolgárnak a konzul, az adott szituáció függvényében történik. Ugyan sokszor felmerül a kölcsön nyújtásának ténye a hazajutás elősegítése érdekében, ehhez azonban hosszú út vezet, rendszerint a kölcsön nyújtását megelőzi egyéb támogatás, például tájékoztatás formájában a hazatérésre vonatkozóan, és abban az esetben kerül előtérbe a kölcsön megadásáról való döntés mérlegelése, ha nincsen mód az önállóan finanszírozott hazatérésre. Tehát a segítségnyújtás nem vonja automatikusan maga után az anyagi támogatást, hosszabb procedúra a konzuli kölcsön igénybevétele, amelyre vonatkozó döntés csak alapos mérlegelést követően születik meg.⁴⁵

3.3.1. A konzuli érdekvédelmi funkció magyar szemszögből

Magyarország belső konzuli joga a konzuli érdekvédelemhez változatos feladatokat rendel, így ennek a funkciónak az elemeiről Magyarország gyakorlatából kiindulva szeretnék átfogó képet nyújtani. Ennek alapján ide sorolható a hazatérés elősegítése például úti okmányokhoz való hozzájutás segítése által, a kölcsönről való döntés, melyek gyakori jelenségek baleset vagy valamilyen váratlan helyzet bekövetkeztében, ehhez kapcsolódóan szintén kiemelkedő feladat baleset eredményeképp a sérült személyek ellátásáról való tájékozódás, a megfelelő személy tájékoztatása. A belső konzuli jog kiegészítő vonására példa a tájékoztatás, mint alapfeladat, amely a BKE-ben megtalálható, és ezt a funkciót egészíti ki a nemzeti jogunk háború ideje alatt az állampolgárok tájékoztatásával, kapcsolattartásával, olyan mértékben, amennyire ez kivitelezhető az adott helyzetben. Továbbá az érdekvédelmi funkció betöltésének szükségszerű eleme a fogvatartott állampolgár segítése, melyhez tartozik az érintettel való kapcsolatba lépés és tájékoztatás az országban alkalmazandó jogról, ha azt nem ellenzi a fogvatartott személy, valamint meg kell győződnie arról a konzulnak, hogy a fogva tartás körülményei megfelelnek-e a nemzetközi jognak, illetve, hogy megfelelő bánásmódot alkalmaznak-e a fogva tartás alatt.⁴⁶

⁴⁵ Becánics, A. (2018). i.m.

⁴⁶ 2001. évi XLVI. Törvény a konzuli védelemről. 5-10 §. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0100046.tv> (2022.10.02.)

3.3.2 Az állampolgárok tájékoztatása

Nem mondható tipikusan érdekvédelmi feladatnak az utazási figyelmeztetések kiadása, azonban csökkenteni lehet vele a bajbajutott, támogatásra szorult személyek számát, ugyanis annak érdekében, hogy az előre látható eseményektől megkímélje az állampolgárokat a konzuli képviselő, szokás utazási figyelmeztetések kiadása olyan területekre, ahova a beutazás vagy az ott tartózkodás kockázatot rejt, és ahol a lehetséges események következtében valószínűsíthető a konzuli érdekvédelemre történő igény. Figyelmeztetések által kívánja sok ország felhívni a figyelmet a lehetséges veszélyekre a célországban, ezzel is megelőzni a problémába ütköző állampolgárok számát.⁴⁷

Nem csak az utazási figyelmeztetésekből merül ki a tájékoztatási feladat, hanem magának a védelemnek az igénybevételéről is kell információval szolgálni, ugyanis a nagyszámú támogatási lehetőségekből kifolyólag sokan nem tudják pontosan, mikor és milyen ügyekben lehet a konzuli képviselőhöz fordulni, és milyen típusú segítséget lehet kérni. Épp ezért a manapság leggyakoribb ismertetési forma az internetes oldalak használata, jellemzően az ország konzuli honlapján érhető el a támogatáshoz szükséges információk, azonban, ahogy a támogatásról való tájékozódásnak, az ahhoz történő hozzáférés nehézségének esetén is eltérések tapasztalhatók egyes államok közt, szintén különbségek mutatkoznak meg az érdekvédelem egyes területein, melyről a következő fejezetben lesz szó.⁴⁸

4. A KONZULI FUNKCIÓK ELTÉRŐSÉGEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ EGYES ÁLLAMOK GYAKORLATÁBAN

Az alapvető konzuli feladatokat tekintve a BKE egyfajta keretet ad az államok számára, megmutatja az irányvonalat a konzuli tevékenységekre vonatkozóan, így az összes országnak van egy fő jogforrása, amiből kiindulhat, mikor kialakítja a konzuli tevékenységeinek részleteit. Az egyezmény bemutatja a törzsfeladatokat, ide tartoznak például közigazgatási feladatok, érdekvédelem vagy segítségnyújtás, azonban ezek tágabb tevékenységeket takarnak, melyeket szűkíteni kell, ez a már említett kétoldalú egyezmények vagy az állam belső konzuli joga által történik, abból a célból, hogy az államon kívül az állampolgárok és a nemzetközi közösség is

⁴⁷ Melissen, J. & Fernández, A. M. i.m. (o. 47).

⁴⁸ Becánics, A. (2018). i.m.

információval rendelkezzen, milyen típusú szolgáltatások, és milyen esetben vehetők igénybe az állampolgárok külföldön tartózkodása során. Az összehasonlító vizsgálat során több szempontot figyelembe véve választom ki a kutatásban szereplő országokat, elsősorban a kivándorlók számát vettem figyelembe, szeretném megtudni, hogy gyakorol-e hatást egy másik országban élő személyek száma a konzuli funkciókra az államban, valamint, hogy a különbségek a kisebb és nagyobb számú kivándorlóval rendelkező államok gyakorlatában milyen mértékben, milyen feladatokban mutatkoznak meg. Szintén forrása lehet az eltéréseknek a nemzetközi turisták száma egy másik országban a krízishelyzetekre való felkészültség szempontjából, így kiderül, hogy egy nagyobb számú, vizsgált állambeli turistával rendelkező célországban mekkora hangsúlyt fektet a vizsgált ország a krízishelyzetekre való reagálására. Továbbá szintén jelentőséggel bírhat a nemzeti jövedelem összege az érdekvédelemi feladatokra, így a kutatás során kiderül, tényleg érzékelhető-e például fejlettebb, korszerűbb, nagyobb mértékű támogatás egy magasabb nemzeti jövedelmű állam, például az Egyesült Államok esetében, mint Mexikó gyakorlatában.

Már az említett tényezők is befolyásolhatják egy állam konzuli gyakorlatát, ezen kívül még a konzuli feladatok részletes megismeréséhez kiindulópontként szolgáló, erre vonatkozó szabályozásnál is eltérések tapasztalhatók, ugyanis előfordul, hogy ameddig egy ország belső konzuli törvénnyel sem rendelkezik, egy másik állam már alkotmányi szinten szabályozza az érdekvédelem kérdését, ezen szabályozási kérdések eltérőseit pedig a következő alfejezetben vizsgálom.

4.1. A belső konzuli jog megléte és a konzuli érdekvédelem szabályozása alaptörvényi szinten az egyes államokban

Ugyan a BKE tekinthető minden ország esetében fő jogforrásnak a konzuli feladatok értelmében, azonban nem minden állam rendelkezik saját konzuli joggal, mely kiegészítené az egyezmény által üresen hagyott réseket. Egy ilyen belső jog segít annak a meghatározásában az állampolgároknak, hogy mikor jogosultak a védelem igénybevételére, milyen feltételekkel, és tisztázza a konzulok számára a felelősségi körüket. Az, hogy egy államnak nincsen konzuli törvénye, azt is jelenti, hogy nagyobb szabadságot élvez a képviselőlet egy adott szituációról való döntésben, és rugalmassággal rendelkezik a meghozataláról, a helyzet részleteinek és a tények figyelembevételével, mivel nincs kimondottan kötve egy belső szabályhoz. Szintén eltér a konzuli érdekvédelem szabályozásának megjelenése alaptörvényi szinten, ugyanis néhány ország esetében az alkotmány előírja a külföldön

tartózkodó állampolgárok számára a segítségnyújtást. Azokban az országokban, melyek tehát nem rendelkeznek konzuli joggal, a BKE rendelkezéseit egy meghatározott irányvonal gyakorlatának keretei, vagy konzuli karták, alapokmányok egészítik ki. Ilyen esetekben szintén nincsen törvénybe ütköző akadálya annak, hogy a védelmet állampolgársággal nem rendelkező személy kapja meg, mely esetenként előnyösnek bizonyulhat.⁴⁹

Franciaország tekintetében nem szerepel az alaptörvényben a konzuli védelem biztosítása, az egyetlen benne található, külföldön tartózkodó állampolgárokra vonatkozó jog a Nemzetgyűlésben és a Szenátusban való képviselet, az alkotmány tehát csak a Franciaországon kívül élő állampolgárok választójogát emeli ki, az érdekvédelmet nem szabályozza.⁵⁰

A konzuli jog meglétére vonatkozóan Franciaország nem rendelkezik belső konzuli törvénnyel, ennek következtében nincs kimondottan nemzeti jog, mely szabályozná a konzuli szolgáltatásokat, azonban létrehoztak egyfaja rendeletet a képviseletre vonatkozóan. Ami az érdekvédelmet illeti, a rendelet csak azt mondja ki, hogy a francia állampolgárok védelméről és érdekeiről kell megbizonyosodni, de ezen belül nincs szó arról, hogy milyen eszközökkel és milyen esetben kell a konzulnak intézkednie, a képviselet diszkrecionális joga, hogy döntsön a segítségnyújtásról. Szemben az érdekvédelmi funkciókkal, az egyéb, közigazgatási tevékenységeket a rendelet részletesebben kifejti, így például az útlevélhez, anyakönyvezéshez kapcsolódó feladatokat.⁵¹

Szintén nincs szabályozva alaptörvényi szinten a konzuli védelem kérdése Ausztrália esetében, és Franciaországhoz hasonlóan szintén nem hozott létre kifejezett konzuli törvényt, azonban rendelkezik egy konzuli kartával, mely kiemeli az állampolgároknak az igénybe vehető védelmet, szolgáltatásokat, tájékoztatást nyújt a támogatások mértékéről és feltételeiről, ezáltal egy átfogóbb képet biztosítva arról, hogy a külföldi tartózkodás alatt milyen esetekben lehet fordulni a képviselethez. Ausztrália tekintetében sem az állampolgárságból fakadó jog a konzuli érdekvédelem igénybevétele, nincs garantálva a segítségnyújtás külföldön, nincs az államnak kötelezettsége a támogatás biztosítására. A segítségnyújtás korlátozott lehet a szituációtól függően, például eltérhet a védelem biztosítása, mértéke egy illegálisan cselekvő személy részére, tehát a konzuli törvény hiányából eredő rugalmasság ezen ország esetében is megjelenik.⁵²

⁴⁹ Hoorens, S. (2019). i.m. (o. 8-15).

⁵⁰ *France's Constitution of October 4, 1958*. 24. Cikk, (5).

⁵¹ *Decree No. 76-548 of relating to consuls general, honorary consuls and vice-consuls and consular agents*. June 16, 1976. Article 11-12. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000019110913/> (2022. 10. 05.)

⁵² Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade. (2020-21). *Consular Services*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-services/consular-services/consular-state-play-2020-21> (2022. 10. 15.)

A karta részletesen megadja, milyen segítséget tud nyújtani a konzuli képviselő, és azt is, hogy milyen esetek állnak a képviselő jogkörén kívül, milyen szerepeket nem tud betölteni, ha az állampolgár külföldön nehézségekbe ütközik, ezzel is csökkentve az elvárásokat részükről. Nem nyújt a képviselő így például jogi tanácsadást, illetve nem tud a külföldön bebörtönzött állampolgárnak kedvezőbb feltételeket biztosítani a börtönben, mint a helyieknek. A váratlan helyzetek elkerülése érdekében tanácsokkal látja el az utazásra készülőköt, ide sorolva a biztosítás meglétét, és az oldalon található célországokról szóló tanácsok áttanulmányozását.⁵³

Mexikót illetően az érdekvédelem kérdésével kimondottan nem foglalkozik az alkotmány, azonban a külföldön bebörtönzött állampolgárokra vonatkozóan engedélyezi, hogy hazaszállítsák őket és büntetésüket a hazájukban töltsék.⁵⁴ Az előző államokkal szemben Mexikó rendelkezik egy külképviseletre vonatkozó belső törvénnyel, melyben megtalálható, hogy a mexikói állampolgároknak jogukban áll a konzuli védelem igénybevétele, ugyanis a képviselők feladatai közé tartozik az állampolgárok érdekeinek és jogainak védelme külföldön tartózkodásuk alatt. Azonban a törvény nem részletezi azt, konkrétan milyen helyzetekben kell segítséget nyújtani az állampolgároknak, csak azt tartalmazza, hogy a képviselőnek kötelessége a jogosan igényelt szolgáltatás megfelelő nyújtása.⁵⁵

Az USA esetében sem található konzuli segítségnyújtásra vonatkozó szabályozás az alkotmányban, törvény szabályozza a konzuli jogkört az Egyesült Államokban, a *Foreign Affairs Manual* nevezetű könyvben vannak összeszedve a Külügyminisztérium szervezetéhez kapcsolódó szabályozásokon kívül a konzuli képviselőhöz tartozó felelősségi körök, kiegészítve kézikönyvekkel, melyek az egyes esetekre vonatkozó eljárásokról nyújtanak tájékoztatást. Amerikai nemzetiségű személyeknek van joguk a védelmet igénybe venni, ez alapján állampolgárok, illetve átmeneti állampolgársággal rendelkezők is jogosultak rá. A törvény igen részletesen tartalmazza a konzuli védelem formáit, és a lehetséges szituációkra vonatkozó konkrét lépésekről, feladatokról is átfogó képet kaphatunk.⁵⁶

⁵³ Smarttraveller.gov.au. (2022). *Consular Services Charter*. <https://www.smarttraveller.gov.au/consular-services/consular-services-charter> (2022. 10. 15.)

⁵⁴ *Mexico's Constitution of 1917*. 18. Cikk, (7).

⁵⁵ Fernández, J. (2019). MEXICAN CONSULAR AND DIPLOMATIC FUNCTIONS VIS-À-VIS PRIVATE INTERNATIONAL LAW AND NATIONALITY CONFLICTS: TOWARDS A NEW NORMATIVE FRAMEWORK FOR THE TWENTY-FIRST CENTURY. *Mexican Law Review*. 7(1) (o. 63). <https://www.scielo.org.mx/pdf/mlr/v12n1/2448-5306-mlr-12-01-57.pdf> (2022. 10. 15.)

⁵⁶ U.S Department of State. Consular Affairs. *Foreign Affairs Manual*. <https://fam.state.gov/> (2022. 10. 15.)

India esetében szintén törvénybe vannak foglalva a konzuli funkciók, így a szabályokat figyelembe véve történik a segítségnyújtás, indiai nemzetiségűeknek, vagy indiai útlevéllel rendelkező személyek részére, viszont az, hogy az indiai állampolgárságból fakadó lenne a védelemhez való jog, nem található a törvényben. Külön szabályt hoztak létre a konzuli eskü illetve a támogatás, kölcsön, kiadások szabályozására vonatkozóan, mely 1948 óta van életben. Azonban a védelem mértéke korlátozott lehet, nem minden esetben kaphat mindenki ugyanolyan mértékű segítséget, például a megdondatlanul történő kockázatvállalás, vagy illegális cselekedet esetét emeli ki az indiai kormány.⁵⁷

Kínát illetően már alaptörvényi szinten van szabályozva az érdekvédelem, ez alapján az állam megvédi a jogait és érdekeit a külföldön tartózkodó állampolgároknak, azon személyeknek, akik már hazatértek, illetve azoknak a kínai nemzetiségűeknek is, akiknek a családtagjai még külföldön tartózkodnak, az érdekvédelem megfogalmazása pedig itt is tág.⁵⁸ Fontos kiemelni, hogy a konzuli képviselőnek nincsen kötelezettsége arra, hogy minden helyzetben menedéket nyújtson kínai állampolgároknak. Abban az esetben, ha az illető illegális cselekedetből kifolyólag bajba keveredett, nincs automatikusan joguk menedékhez, azonban segítséget kérhetnek a képviselőtől, a döntés pedig ezt követően születik meg.⁵⁹

Eltérő gyakorlat figyelhető tehát meg az érdekvédelem alaptörvényi szinten történő szabályozását illetően. A vizsgált országok közül csak Kína alkotmányában van biztosítva az állampolgárok erre vonatkozó joga, ez Kína szempontjából magyarázható a külföldön élő állampolgárok nagy számával, illetve a nemzetközi turisták arányával, ezért is fektethet nagyobb hangsúlyt az ország a konzuli támogatás kiemelésére. Szintén eltérnek a gyakorlatok a belső törvények meglétét illetően, nem mindegy, hogy a belső jog tartalmazza-e a konzuli képviselő funkcióit és jogkörét, ezzel is tisztább képet adva, mint például Mexikó esetében, és kevesebb rugalmasságot engedélyezve. Ezzel ellenkezőleg nagyobb szabadságot biztosít a döntés meghozatalkor Ausztrália, lehetőség adódik a helyzet körülményeinek mérlegelésére és abból kiindulva meghozni a döntést, viszont az állampolgárok nem lehetnek biztosak a támogatásból való részesülésben, tehát mind a két esetben megvannak az előnyei és hátrányai is. A konzuli védelem alaptörvényi szinten történő

⁵⁷ Government of India. Consular, passport and visa division. *Guide to Consular Services*. <https://mea.gov.in/guide-to-consular-services.htm> (2022. 10. 15.)

⁵⁸ *Constitution of the People's Republic of China*. 1982. Article 50.

⁵⁹ *Guide to China's Consular Protection and Services Overseas*. <http://vancouver.china-consulate.gov.cn/eng/topic/6/> (2022. 10. 15.)

szabályozásán, valamint a belső konzuli jog meglétén kívül további eltéréseket figyelhetünk meg országonként a konzuli funkciókra vonatkozóan, ezen különbségek államonként vizsgálva kerülnek kifejtésre a következő alfejezetben.

4.2. A sajátos konzuli funkciók államonkénti bemutatása

A konzuli funkciók alapvető jellemzői és formái államonként hasonlóak, azonban felfedezhetők eltérések egyes országok esetében. Ezek a jellegzetességek lehetséges, hogy csak egy ország esetében mutatkoznak meg, azonban előfordulnak olyan sajátosságok is, melyek több állam gyakorlatában is fellelhetők. A következő részekben az egyes országok konzuli feladatainak jellegzetességeit fogom bemutatni, ezt követően táblázat formájában rendszerezni őket, majd az eltérések elemzése következik, mely során kiderül, hogy beigazolódnak-e az a felvetés, hogy összefüggés tapasztalható a különbségek közt az államok vizsgált adottságaival, például emigráltak, külföldi turisták, nemzeti jövedelem arányával kapcsolatban.

4.2.1. Ausztrália

Ausztrália konzuli gyakorlatában nagy hangsúlyt fektet az esetek komolyságának felmérésére abból a célból, hogy a legsúlyosabb helyzeteket vegye előtérbe a konzuli képviselő, szemben azokkal az ügyekkel, amelyekben a személyeknek lehetőségük van a hosszabb várakozási időre. A helyzetek komolyságának vizsgálatára és megállapítására az ország létrehozott egy súlyossági mátrixot, melynek segítségével könnyen behatárolható, melyik szituációnak kell elsőbbséget élveznie. Azon kívül, hogy a mátrix segítségével van a konzulátusnak a súlyosság értékelésében, szintén előnyös abból a szempontból, hogy ezáltal az ausztrál képviselők a világ minden részén hasonlóbb segítséget tudnak nyújtani azonos esetekben, így biztosított az egységesség.⁶⁰

Az értékelési rendszer a külügyekkel összefüggő helyzetekre vonatkozóan került kialakításra, így a konzuli érdekvédelem során is hasznát vehetik a képviselők. Segítségével lehetőség van a vészhelyzetek bekövetkezési esélyeinek megállapítására, a kockázatok értékelésére, már megtörtént esetenél a szituáció hatékony kezelésére, a mátrix kitöltése által egy átláthatóbb képet kap az állam. A helyzet típusától függően besorolható elsődleges és másodlagos kategóriába, ezek meghatározását követően kell megadni, milyen eset történt, mi idézte elő azt, milyen

⁶⁰ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 10,25).

következményekkel járhat. Elsődleges kategóriának számít a *contextual* kategória, vagyis ezek a kockázatok már léteznek az adott környezetben. Ezen kategórián belül 9 alkategória különböztethető meg, például természeti katasztrófa vagy pandémiás helyzet. Az érdekvédelem szempontjából másik jelentős elsődleges kategória a szociális kockázatok, ezen belül kerülnek megkülönböztetésre egyes célcsoportok, például a sérthetőségnek jobban kitett személyek, gyerekek vagy nők. A táblázatban színek különböztetik meg a helyzet súlyosságát, mely a bekövetkezési valószínűség és a következmények súlyosságának kombinációjából tevődik össze. Az értékelési rendszer állampolgárok számára nehezen hozzáférhető, a külképviselet honlapjáról tölthető le, többszörös oldalváltást követően, valamint az egyes kategóriák értelmezése és a helyzetek értékelése is csak összetett folyamat eredményeként valósulhat meg, így ha az állampolgárok saját helyzetükre vonatkozóan szeretnék maguk megbecsülni a várható konzuli támogatást ezen rendszer használatával, egyszerűbb, hogyha a képviseletre bízzák a szituáció értékelését.⁶¹

Ausztrália, szemben Franciaországgal, a kettős állampolgárságú személyek részére és az állandó lakhellyel rendelkezőknek nem ugyanolyan védelmet biztosít, mint a teljes állampolgársággal rendelkezők számára, csakis rendkívüli körülmények közt vehető igénybe a konzuli szolgáltatás, illetve csak abban az országban, ahol a másik állampolgársággal rendelkeznek. Továbbá ahhoz, hogy alkalmasak legyenek a támogatásra, a helyzetnek olyan komolyságúnak kell lennie, hogy ne legyenek képesek az ügy saját maguk általi megoldására. Az intézkedés szintén a helyzetek fontossági sorrendjének felállítását célzott megkönnyíteni, mivel az állam fő prioritása a konzuli szolgáltatás szempontjából a legsúlyosabb helyzetben lévő állampolgárok védelme.⁶²

Ausztrália az elmúlt években képviseleteinek számát 12-vel bővítette, ami a világon a legnagyobb mértékűnek bizonyult az elmúlt 40 év vonatkozásában. Szintén sajátos vonás, hogy egyes konzuli képviseletek nem a Külgazdasági és Külügyminisztérium kontrollja alatt működnek, hanem egy, az ország exportjának ügyeivel foglalkozó intézmény, az Austrade vezetése által. Ennek az újításnak az előnye, hogy az állam azon országok területein is tud konzuli támogatást nyújtani, amelyek az Austrade-del gazdasági okokból kifolyólag kapcsolatban állnak.⁶³ Az intézmény az

⁶¹ Australian Government. Department of Foreign Affairs and Trade. *Risk Factors Screening Tool*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/risk-factors-screening-tool> (2022. 10. 22.)

⁶² Australian Government. (2017). Assisting Australians Overseas. *2017 Foreign Policy White Paper*. <https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/2017-foreign-policy-white-paper/fpwhitepaper/foreign-policy-white-paper/chapter-five-keeping-australia-and-australians-safe-secure-and-free-3.html#chart-title-5-1> (2022. 10. 22.)

⁶³ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 19).

útlevelhez kapcsolódó és közjegyzői tevékenységeken kívül az érdekvédelem terén is biztosít szolgáltatásokat, például krízishelyzetben, börtönlátogatások során, vagy egyszerű tájékoztatás formájában. Hatékonyságát mutatja, hogy 2012-ben összesen 17 országban nyújtott konzuli szolgáltatást, és több, mint 90.000 embernek adott általános tájékoztatást, tanácsot.⁶⁴

2016-ban Ausztrália létrehozott egy krízishelyzetekre gyorsan reagálni képes intézményt, a *Global Watch Office*-t azzal a céllal, hogy a tengerentúli vészhelyzetekre az állam megfelelő időben tudjon válaszolni. Váratlan szituáció bekövetkeztében az intézmény tájékoztatást ad a külföldön tartózkodó állampolgároknak, illetve segíti a Külgazdasági és Külügyminisztériumot a szituáció eredményes leereagálásában, tanácsokkal látja el a kormányt.⁶⁵ Ausztrália konzuli érdekvédelmére helyezett hangsúly szintén megjelenik az ausztrál rendőrség bevonásában, ugyanis a külföldön áldozattá vált, különösképpen gyerekek elsődleges felügyeletével a rendőrség rendelkezik, a konzuli képvisellel történő egyeztetést követően.⁶⁶

Az állam több előkészületet tesz a turisták, ideiglenesen külföldön tartózkodók részére nyújtott támogatásokra vonatkozóan, és kisebb hangsúlyt helyez az emigráltak számára létrehozott kulturális, oktatási, gazdasági szolgáltatásokra. Az ország tengerentúli állampolgárai számára létrehozott intézményrendszere tehát kisebb mértékű, mint például Franciaországé, és a konzuli szolgáltatás is más területre koncentrálódik. Az érdekvédelemi funkciók prioritásáról árulkodik a krízishelyzetek leereagálását segítő mátrix, illetve a külföldi vészhelyzetek esetére kialakított *Global Watch Office*.

4.2.2. Egyesült Államok

Az Egyesült Államok konzuli gyakorlatában bevett szokás a konzuli ügynökségek létrehozása, ahol a konzuli ügynökök az USA által alkalmazott fogadó ország állampolgárai. A Külügyminisztérium nevezi ki az ügynököket, akik az adott konzuli kerületben dolgoznak a képviselőlet irányítása alatt. Feladataik azonban korlátozottak a konzulhoz képest, az országgal kötött egyezmény határozza meg a tevékenységeit, de általában ide tartozik az egyének jólétéről

⁶⁴ Australian Trade Commission. *Annual Report 2011-12*. <https://www.austrade.gov.au/AnnualReport2011-12/program-2-1.html> (2022. 10. 22.)

⁶⁵ Minister for Foreign Affairs. (2016). *Global Watch Office*. <https://www.foreignminister.gov.au/minister/julie-bishop/media-release/global-watch-office> (2022. 10. 22.)

⁶⁶ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 26).

való megbizonyosodás, így az ügynököknek köszönhetően a konzulok az összetettebb, komolyabb ügyekre tudnak fókuszálni.⁶⁷

Az utazási tanácsokat illetően jellegzetes, hogy az USA nem csak az utazási célpont besorolása alapján szolgál információval, hanem bizonyos csoportok, például diákok, nők, újságírók, óceánjárón utazók, idősebbek számára is külön nyújt tájékoztatást. A részletes ismertetésnek az az előnye, hogy ezáltal az eltérő igényekkel rendelkezők személyre szabott tanácsokkal lesznek ellátva, ezáltal a problémák megelőzhetőbbek, így csökkentve a képviselő feladatainak számát.⁶⁸

Az USA konzulátusának érdekvédelmi feladatait egyértelműen elősegíti az önkénteskedési lehetőség külföldön élő amerikai állampolgárok által, akik bejegyeztethetik magukat egy listába, ezen keresztül a Külügyminisztérium vagy konzuli képviselő evakuáció vagy vészhelyzet esetén elérheti őket.⁶⁹ Az önként regisztráltak ezen kívül kiváló információs forrásnak is tekinthetők a fogadó ország aktualitásait illetően, valamint a rendszer kiépítettségét bizonyítja, hogy rendszeresen megrendezésre kerülnek értekezletek, ahol az egy helyen tartózkodó önkénteseknek lehetőségük nyílik megtárgyalni a pillanatnyi ügyeket, helyi biztonsági állapotot a hálózat hatékonyan történő működéséért.⁷⁰

Az USA-ban a konzuli kölcsönök visszatérítését rugalmas és empatikus rendszer jellemzi, ugyanis annak az általános szabálynak ellenére, ami alapján hazatelepítések során a kölcsönt 30 napon belül vissza kell visszafizetni a csekk megérkezésétől számítva, az USA lehetőséget biztosít a kölcsön visszafizetésének elengedésére vagy a határidő meghosszabbítására, egy kérelem kitöltése által.⁷¹ Az elbírálás az evakuált személy szociális helyzete alapján történik, a kérelemben biztosítani kell a jövedelemre, kiadásokra vonatkozó adatokat.⁷² A kölcsönök bizonyos helyzetekben történő

⁶⁷ *Foreign Affairs Manual, CONSULAR AGENT HUMAN RESOURCES ADMINISTRATION.* (2016). 3 FAM 8911 a)-e).

⁶⁸ U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *Travel Information.*

<https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/before-you-go/travelers-with-special-considerations/students.html> (2022. 10. 22.)

⁶⁹ 7 FAM 072 (1). (2011). *Warden Systems.*

⁷⁰ 7 FAM 1812.1-2 (2018). *The U.S. Citizen Community.*

⁷¹ U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *Information for U.S. Citizens about a U.S. Government-Assisted Evacuation.* <https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/for-evacuated-citizens.html> (2022. 10. 21.)

⁷² DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES ADMINISTRATION FOR CHILDREN AND FAMILIES. *U.S. REPATRIATION PROGRAM Repatriation Loan Waiver and Deferral Request Form.* https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/documents/orr/loan_waiver_request_form_0.pdf (2022. 10. 21.)

elengedésének eredményeként a diplomáciai és konzuli szolgáltatásokra, különösen a hazatelepítésekre vonatkozó ráfordítások összege 2021-ben kimagasló volt, 157,885 ezer dollár.⁷³ Ami a letartóztatott vagy börtönbe került állampolgárokat illeti, az USA kivételesen nagy hangsúlyt fektet a bebörtönzött személyek jólétére, ugyanis az általános tájékoztatáson kívül biztosít számukra olvasnivalót, vitaminokat, megbizonyosodik a konzuli képviselőt arról is, hogy megfelelő egészségügyi ellátást kap-e az állampolgár, valamint rendszeresen látogatja az illetőt. A vallást is komolyan veszi az állam, ugyanis a képviselőt elintézheti az állampolgár vallásához tartozó pap rendszeres látogatását a börtönben.⁷⁴ Arra vonatkozóan, hogy ez a szolgáltatás minden vallásra kiterjed-e, nem található utalás, az USA külföldön letartóztatott állampolgáira vonatkozó kézikönyve is csak annyit tartalmaz, hogy a képviselőnek kell megbizonyosodnia a helyi börtön szabályok által engedélyezett látogatások fajtáiról, nem emel ki kifejezetten olyan irányzatot, amelyre ne terjedne ki a szabályozás.⁷⁵

Látható, hogy az USA-nak igen fejlett és kiépült a konzuli intézményrendszere, óriási forrásokat biztosít a tengerentúli állampolgáraik támogatására, védelmére, és nagy hangsúlyt helyez a közigazgatási feladatokon túl az érdekvédelemre. Azon belül is főképp a börtönbe került vagy letartóztatott személyekre fordít nagy figyelmet, valamint az evakuációra, amire vonatkozóan egy kidolgozott tervvel rendelkezik. Azt, hogy az USA ilyen mértékben képes támogatni a tengerentúli állampolgárokat, a külföldön élő amerikai állampolgárságúak önkénteskedési lehetőségének és a konzuli ügynökségeknek is köszönhető.⁷⁶

4.2.3. Franciaország

Franciaországot illetően kiemelkedik a konzuli érdekvédelem hatékony megvalósulását segítő intézmények nagy száma, a következő szervezetek egyaránt a külföldön élő állampolgárok számára lettek kialakítva. A Külföldi Franciák Uniója igen nagy múlttal rendelkezik, 1927-ben került megalapításra, jelentőségét mutatja, hogy 1980-ig az egyetlen, külföldi franciákat képviselő intézmény volt, ma pedig már több, mint 100 országban található képviselője. Hatásköre igen

⁷³ Department of State, Foreign Operations, and Related Programs. *Congressional Budget Justification*. (o. 43). https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/03/FY-2023-Congressional-Budget-Justification_Final_03282022.pdf (2022. 10. 21.)

⁷⁴ U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *Arrest or Detention of a U.S. Citizen Abroad*. <https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/arrest-detention.html> (2022. 10. 21.)

⁷⁵ Foreign Affairs Manual, ARREST OF U.S. CITIZENS ABROAD. (2016). 7 FAM 415.2. (3).

⁷⁶ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 28).

széles, kulturális és közigazgatási feladatokon kívül elősegíti a külföldön élő francia állampolgárok részére ugyanazon jogok biztosítását, mint az anyaország területén tartózkodók számára, illetve krízishelyzetekben megfelelő támogatás nyújtását az elérhető technológiák által.⁷⁷ Olaszországon kívül az Európai Unión belül egyedül Franciaországban található egy, konzuli funkcióhoz kapcsolódó konzultatív intézmény, a *Conseil consulaire*. Tagjait az összes konzuli kerületben élő francia állampolgár választja, feladata vélemény formálása a konzuli kerületekben hivatalosan bejegyzett állampolgárok érdekvédelmét érintő ügyekben.⁷⁸ Az ország konzuli intézményrendszerére fektetett hangsúlyt az is mutatja, hogy a világon az egyik legjobban kiépített konzuli képviseletrendszerrel rendelkezik. A külföldi franciák beilleszkedését segítő szervezetek listája hosszan folytatható, kimondott területekre vonatkozóan is létesítésre kerültek intézmények, például a munkába történő integráció elősegítésére a *French Office of Immigration and Integration*, az oktatás ellenőrzésére, vagy a nyelv megőrzésére, folyamatos használatára biztosított szervezet, a *French Native Language programme*.

Szintén egyedi Franciaország esetében, hogy egy nem Európai Unióval kötött kétoldalú szerződésben kölcsönösen elismer 160 képzettséget Quebec-kel, a munkavállalók beilleszkedésének segítésére, így az állampolgároknak rövid időn belül joguk lesz egy adott szakma végzésére a másik fél területén. Másik jellegzetes vonás a francia konzuli gyakorlatban banki szolgáltatások nyújtása kifejezetten a külföldön élő állampolgárok részére, a *Banque Transatlantique* szoros kapcsolatban áll a konzuli képviseletekkel és egyéb civil szervezetekkel ebből a célból.⁷⁹

Az állam álláspontja szerint a legjobban kiépített konzuli védelmi rendszerrel rendelkezik az Európai Unió belül, ugyanis a tagországok közül Franciaország az egyetlen, aki kialakított egy meghatározott, külföldi állampolgárok számára szánt anyagi forrást, amire közvetlenül jelentkezhetnek az egyének, illetve szintén kiemelkedő az emigráltak számára elérhető juttatások nagy aránya.⁸⁰ Az állam ezen kijelentése túlzásnak hat annak fényében, hogy nincs alkotmányos szinten szabályozva, valamint nem jár alanyi jogon a konzuli a védelem, mint például Kína

⁷⁷ *L'Union des Français de l'Étranger*. <https://ufe.org/presentation/> (2022. 10. 21.)

⁷⁸ Lafleur, J. M. & Vintila, D. (2020). *Diaspora Policies, Consular Services and Social Protection for French citizens abroad. Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 2)*. Springer. (o. 196).

⁷⁹ Weinar, A. (2017). *Mobile French Citizens and La Mère-Patrie: Emigration and Diaspora Policies in France. Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility*. Springer. (o. 89-96).

⁸⁰ Lafleur, J. M. (2020). *Volume 2*. i. m. (o. 198).

esetében, az állampolgárokra nézve ugyanis nem mondható a legjobb rendszernek, ha bizonytalanság övezi a támogatás nyújtását, a képviselő diszkrecionális joga alapján.^{81 82}

A *Consular Council for Protection and Social Action* nevezetű szervezet a nehéz helyzetben lévő állampolgároknak nyújt anyagi segítséget, például havi támogatást alacsony jövedelmű, 65 év felettiek részére, vagy alacsony jövedelemmel rendelkező egyéneknek, mely jövedelem alsó határát az adott kerület konzuli képviselője állapítja meg. Illetve a külföldön bajbajutott személyek számára biztosíthat segítséget adomány vagy kölcsön formájában, a visszafizetés feltételeinek meghatározása pedig szintén a konzulátust illeti meg.⁸³ A nehéz helyzetben lévő állampolgárok részesülhetnek meghatározott időre szóló, *Allocation à durée déterminée* (ADD) nevezetű támogatásból, maximum hat hónap erejéig, azonban ez csak kivételes helyzetben ítéltető oda a személyeknek. A határon túli állampolgároknak szánt támogatások sora szintén folytatható lenne, Franciaország tehát valóban kiemelkedik a külföldi franciák számára fordított források tekintetében.⁸⁴

Az ország esetében jelentős, hogy nem minden esetben kellett visszatéríteni a költségeket a hazatelepítésekre vonatkozóan, 2016-ban több, mint 230 alkalommal az állam állta az utazás megszervezésének kiadásait.⁸⁵ A hazatelepítésre azon személyek jelentkezhetnek, akik súlyos körülmények közt vannak, például nehéz anyagi helyzetben, betegség esetén. A szituációk eltérőségéből kifolyólag nincsenek a támogatás odaítélésének feltételei kifejezetten megszabva, így a konzuli képviselő diszkrecionális joggal rendelkezik a kölcsön folyósításáról. A segítség nyújtása során vizsgálatra kerül, rendelkezik-e az adott személy biztosítással, és hogy tudná-e fedezni saját maga a hazatérést, és amennyiben nem, az állam támogathatja a hazatérését.⁸⁶

Franciaország a Covid ideje alatt komoly hazatérítési tervet hozott létre, légitársaságokkal való kollaboráció által 2020-ban igen nagyszámú francia állampolgárnak segített a hazajutásban.⁸⁷ Az állam 50.000 €-val költött többet a hazatelepítés finanszírozására 2020-ban, mint az azt megelőző

⁸¹ *Decree No. 76-548* (1976). i. m. Article 11-12.

⁸² *France's Constitution of October 4, 1958*. 24. Cikk, (5).

⁸³ Association Démocratique des Français à l'Étranger. *Consular Council for Protection and Social Action*. <https://www.francais-du-monde.org/2016/03/16/ccpas/> (2022. 10. 21.)

⁸⁴ Association Démocratique des Français à l'Étranger. *Welfare*. <https://www.francais-du-monde.org/vivre-a-letranger/aide-sociale/> (2022. 10. 21.)

⁸⁵ Lafleur, J. M. (2020). *Volume 2*. i. m. (o. 198).

⁸⁶ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 27).

⁸⁷ Lafleur, J. M. (2020). *Volume 2*. i. m. (o. 198).

évben, azonban még mindig nagyobb volt a száma az alacsony anyagi helyzetből eredő támogatásnak, mint az egészségügyi problémához kapcsolódóan.⁸⁸

Azon személyek számára, akik külföldön ragadtak, Franciaország létrehozott egy programot, melynek keretében lehetőség volt azonos nemzetiségű, a fogadó országban élők segítségét kérni lakhatás szempontjából, valamint egy weboldalon keresztül sürgősen lakhelyet igényelni. A konzuli védelmet illetően Franciaország még egy újabb pénzügyi támogatási formát is kialakított, melyet a Covid által nehéz gazdasági helyzetbe került, külföldön tartózkodó állampolgárok vehettek igénybe.⁸⁹

A kettős állampolgárságú személyek részére nyújtott védelem is kivételes az ország gyakorlatában, mivel ugyanolyan mértékben és feltételekkel van garantálva számukra a konzuli védelem, mint a csak francia állampolgársággal rendelkezők számára. Abban az esetben, ha a fogadó állam nem ellenzi, a támogatás azokra a letartóztatott személyekre is kiterjed, akik a másik állampolgárságuk szerinti ország területén lettek őrizetbe véve.⁹⁰

Franciaország konzuli jellegű tevékenysége már a történelem folyamán is megjelent, a támogatás mértéke, minősége folyamatosan növekedik, így a jelenleg kiválóan működő, francia állampolgárok külföldi védelmével és képviselésével foglalkozó rendszer igen széles és változatos feladatkörrel rendelkezik. Kiemelkedő a rendelkezésre álló különféle anyagi támogatások mértéke a változatos helyzetben lévő állampolgároknak, valamint a nagyszámban létrehozott, határon túliak védelmét és képviselését elősegítő intézmények száma.⁹¹ Szemben a közigazgatási feladatokkal, az érdekvédelmi funkcióra kisebb hangsúly helyeződik a szabályozás területén, ugyanis a konzuli feladatokat szabályozó rendeletben részletesebben szabályozásra kerültek a közigazgatási tevékenységek, így az érdekvédelmi ügyekben nagyobb döntési szabadsággal bír a konzuli képviselés.⁹²

⁸⁸ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. (2021). *Rapport du Gouvernement sur la situation des Français établis hors de France*. (o. 50-51).
https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/rapport_du_gouvernement_sur_la_situation_des_francais_etablis_hors_de_fr_final_cle01df4a.pdf (2022. 10. 21.)

⁸⁹ McDermid, P. (2022). i. m.

⁹⁰ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 10).

⁹¹ Europa Institut Budapest. (2005). A francia állam gondoskodása külföldön élőpolgáraitól. Kecskés, D. G. *Állampolgárság Európában*. (o. 91-106).

⁹² *Decree No. 76-548 of relating to consuls general, honorary consuls and vice-consuls and consular agents*. June 16, 1976. Article 12. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000019110913/> (2022. 10. 22.)

4.2.4. India

India esetében megfigyelhető, hogy nagy hangsúlyt helyez az emigráltak támogatására, 2009-ben alakult meg az *Indian Community Welfare Fund*, (továbbiakban: ICWF) melynek egyik fő célja a bajbajutott tengerentúli állampolgárok számára védelem nyújtása, például baleset vagy betegség esetén. Foglalkozik továbbá a konzuli intézményrendszer fejlesztésével, például támogatja a közlekedési eszközök beszerzését látogatásokra, az állampolgárok szállítására vonatkozóan, valamint kulturális téren is tevékenykedik, hozzájárul nemzeti ünnepek, fesztiválok szervezéséhez. Érdekessége az intézménynek, hogy bizonyos helyzetekben a támogatást nem kell visszafizetni az igénybevevőnek, kifizeti a bírságot, hogyha lehetséges, hozzájárul anyagilag a letartóztatott személyek elengedéséhez, valamint tiszteletdíjat biztosít az indiai nyelvet, kultúrát oktató tanároknak.⁹³

A juttatások, védelem igénybevevőinek száma kimagasló volt, 2019-ig a megalapítás évétől, 2009-től nézve az ICWF körülbelül 145.000 indiainak segített többek közt anyagilag, elszállásolásra, hazatelepítésre vonatkozóan, ennek köszönhetően a munkavállalók magabiztosabban indultak külföldi útjukra munkavégzés céljából.⁹⁴

Az emigrált állampolgárokra fordított figyelem jelentőségét az érdekvédelem szempontjából továbbá bizonyítja, hogy az ICWF a 100.000-tól nagyobb indiai állampolgárral, és a 20.000 fölötti indiai tanulóval rendelkező országokban központok kialakítását kezdeményezi.⁹⁵

A férjük által elhagyott vagy bántalmazott tengerentúli nőkre vonatkozóan is létrehozásra került egy támogatási rendszert, melyet 2012-ig 84-en vettek igénybe. Civil szervezetek felől történik a segítségnyújtás, a Külügyminisztérium nők helyzetéről történő megbizonyosodását, majd jóváhagyását követően van lehetőség anyagi támogatás nyújtására. Egyedi vonás az indiai gyakorlatban, hogy a külföldön élő vagy turistáskodó nők számára ilyenfajta védelmet biztosít, valamint, hogy egyes bevont civil szervezetek támogatásukat a vészhelyzetben lévők helyett a férjük által elhagyott nőkre fordítják.⁹⁶

⁹³ Ministry of External Affairs, Government of India. *Indian Community Welfare Fund*. <https://www.mea.gov.in/icwf.htm> (2022. 10. 23.)

⁹⁴ Ministry of External Affairs. *Annual Report 2019-20*. (o. 312). https://www.mea.gov.in/Uploads/PublicationDocs/32489_AR_Spread_2020_new.pdf (2022. 10. 23.)

⁹⁵ Embassy of India. *Indian Community Welfare Fund*. <https://embassyofindia.org.in/IndianCommunityWelfareFund> (2022. 11. 18.)

⁹⁶ Ministry of External Affairs. *Legal and Financial Assistance to Indian Women Deserted by their Overseas Indian Spouses*. <https://www.mea.gov.in/legal-and-financial-assistance.htm> (2022. 10. 23.)

Az országot tekintve jellemzően az érdekvédelemre helyezi a hangsúlyt, azonban nemcsak a turisták számára kerültek intézmények megalakításra, hanem az emigrált állampolgároknak is ugyanúgy elérhető számos támogatás, vészhelyzet esetén kívül például az indiai kultúrát terjesztő tevékenységet illetően.

4.2.5. Kína

Kína nagyszámú emigráltjainak és turistáinak köszönhetően a konzuli képviseletek eseteinek száma igen nagymértékű, így az államnak újításokat kellett bevezetnie a konzuli funkciók hatékony betöltéséért a folyamatosan növekvő esetekből kifolyólag. A központi kormány helyi szervei segítik a konzuli feladatok ellátását, ugyanis osztoznak a központi szinttel a felelősségben bizonyos állampolgárok külföldi védelmét illetően. Azokban a régiókban, ahova az adott állampolgár vagy multinacionális cég hivatalosan tartozik, a helyi szervezet is kiveszi a részét az érintett személyek tengerentúli védelméből. A helyi szervek feladatai közé tartozik vészhelyzet esetére tervek kidolgozása, vagy segítségnyújtásként a külföldre küldött erők megszervezésének vezetése. Különleges védelmi helyzetet élveznek egyes kínai célcsoportok, mint például a diákok, vagy bizonyos dolgozók, ez a külföldön tartózkodó nagy számukból következik.⁹⁷ A külföldön munkát vállaló kínaiak magas számának köszönhetően 2009-ben született meg a szabály, ami alapján az elsődleges felelősség az állampolgár külföldi biztonságának garantálását illetően azt a céget terheli, amelyik a megkötött szerződés alapján külföldön foglalkoztatja.

Több országnál is megfigyelhető tervek kidolgozása külföldi állampolgárok segítésére, Kína azonban egy háromlépcsős mechanizmust alakított ki a gyors reagálás érdekében. A folyamat első része a megelőzési fázis, ennek keretében erősítik a védelmet nyújtó intézmények kapacitását, információval, például vészhelyzetre vonatkozó figyelmeztetéssel szolgálnak a személyek részére. A második fázis a vészhelyzetekre, például evakuációra vonatkozóan tartalmaz reagálási tervet, a harmadik kategória pedig a védelem kiadásainak vonzatairól rendelkezik.⁹⁸

Kínánál látható, hogy a kiemelkedően magas külföldi munkavállalóinak köszönhetően az állam egy háromszintű konzuli intézményrendszert alakított ki, így a konzuli képviselet feladatát az érintett cégen kívül a kormányzat azon helyi szervei is segítik, amelynek régiójába az adott vállalat

⁹⁷ Xia, L. (2021). Consular Protection with Chinese Characteristics: Challenges and Solutions. *The Hague Journal of Diplomacy*. 16. (o. 260).

⁹⁸ Xia, L. (2011). China's Consular Service Reform and Changes in Diplomacy. Melissen, J. & Fernandez, A. M. *Consular Affairs and Diplomacy*. (o. 205-211).

vagy állampolgárok hivatalosan tartoznak. Az állam az állampolgárok megelégedésének elérése érdekében egy kezdeményezőbb természetű vizsgálatot végez, így közvetlenül jut valós információhoz a személyek elvárásairól a külföldön való tartózkodásukra vonatkozóan.⁹⁹

4.2.6. Mexikó

A konzuli képviseletrendszer kiterjedtségét illetően Mexikó rendelkezik a világon a legnagyobb számú, vagyis 50 konzulátussal egy ország területére vonatkozóan, az USA-ban. Ugyan az államok közül mindössze 25-ben található képviselet, a konzuli kerületek kialakítása miatt az egész országot lefedi a konzuli rendszer.¹⁰⁰

Egyedi vonás Mexikó konzuli gyakorlatában a védelemre fordított összeg nagysága, csak az USA-n belül körülbelül 8 millió dollárt fordít évente a külföldön tartózkodó állampolgárok jogi képviseletére. Szintén évente több millió dollárt költ az állam a hazatelepítésekre, különösképpen a gyerekekre, megbetegedett személyekre vonatkozóan, valamint a kisebbségek számára fordítói szolgáltatásokra, így 2010-ben csak a konzuli védelemre fordított összeg elérte a 20 millió \$-t.¹⁰¹

Mexikó esetében nem található egy külföldön tartózkodó állampolgárokkal foglalkozó szervezetekből kiépített konzuli intézményrendszer, egy kiterjedtebb hatáskörű intézmény, az *Institute for Mexicans Abroad* (továbbiakban: IME) nevezetű szervezet foglalkozik egyszerre kulturális, oktatási, konzuli érdekvédelmi feladatokat érintő kezdeményezésekkel, programokat hoz létre, így igyekszik az országon kívül élő állampolgárokat szorosabb kapcsolatba hozni az állammal. A Külügyminisztérium irányítása alatt áll, és jellemzően az USA-ban található konzuli képviseleteknél látják el feladataikat az IME dolgozói, így pontosan azokra a területekre, személyekre tud koncentrálni, ahol a legtöbb mexikói él.¹⁰² A mexikói emigránsok 95%-a az USA-ban telepedett le, így ez a fő magyarázata a programok ezen országra való fókuszálásának. Általában nem jellemző, hogy a küldő államból történik az állampolgárok beilleszkedését elősegítő

⁹⁹ Uo. (o.205, 212).

¹⁰⁰ Schuldt, R. D. M. (2019). *Migrant claims and consular protection services in the United States: An analysis of Mexico's Department of Protection Administrative Data, 2010-2015.* (o. 17).

¹⁰¹ Joseph, D. H. (2012). Mexico's Concentration on Consular Services in the United States. *The Hague Journal of Diplomacy*. 7. (o. 229-230).

¹⁰² Laglaron, L. (2010). *Protection through Integration: The Mexican Government's Efforts to Aid Migrants in the United States.* (o. 10-12). https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/IME_FINAL.pdf (2022. 10. 29.)

programok koordinálása, inkább a fogadó államban alakítanak ki ilyen céllal szervezeteket, Mexikó esetében azonban a kormány ezen kezdeményezéseknek a fő vezetője.¹⁰³

Az ország külföldi honosainak jellemzően az oktatást, egészségügyet és a banki szektorhoz kapcsolódó szolgáltatásokat illetően szervez kezdeményezéseket, melyeknek nagy része az USA-ban élők számára bír jelentőséggel. Az állam célja a külföldön élő állampolgárok részére megőrizni az anyaország kultúráját, nyelvét, tehát jellemzően az integrálódás elősegítésére helyeződik nagyobb hangsúly.¹⁰⁴

4.3 Összehasonlító táblázat

Az államoként eltérő konzuli gyakorlatok átláthatóbb összevetésének céljából táblázatban foglaltam össze a különbségeket bizonyos szempontok alapján.

Szempontok	Ausztrália	Egyesült Államok	Franciaország	India	Kína	Mexikó
Konzuli védelem szabályozása alkotmányos szinten	Nincs szabályozva	Nincs szabályozva	Nincs, csak a választójog gyakorlása	Nincs szabályozva	Szabályozva van.	Nincs szabályozva
Konzuli törvény megléte	Nincs, konzuli karta formájában nyújt tájékoztatást. Konkrétan lehetőségek a segítségnyújtásra.	Igen, és kézikönyvekkel részletezi a felelősségi köröket, a támogatás típusait.	Nincs, rendeletet. Szabályoz: Közigazgatási funkciókat részletesen, érdekvédelmet nem.	Igen, a támogatás mértéke esetenként eltér, pl törvénytelen viselkedésnél.	Nincs, közigazgatási jogban részletezi a jogokat és érdekeket.	Igen, állampolgár érdekei és jogai védelmének garانتálása.
Kettős állampolgárság elismerése védelem nyújtására	Csak a másik állampolgársággal rendelkező állam területén, súlyos helyzetekben.	Korlátozott. Letartóztatott személyeknél nem minden fogadó ország ismeri el a kettős állampolgárságot.	Ugyanolyan feltételekkel van biztosítva.	A kettős állampolgársággal nem elfogadott. ¹⁰⁵	Nem ismeri el.	Biztosít védelmet kettős állampolgároknak. ¹⁰⁶
Konzuli kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettség	Van. 6 hónapon belül történik a visszafizetés	Változik. 30 napon belül. Elengedhető kérelem beadásával.	Változik. Nem minden hazatelepítésnél kell, evakuációnál	Változik. Visszafizetést ICWF határozza meg. Civil	Van. Állampolgároknak vagy családnak. ¹⁰⁹	Jellemzően nem kell visszafizetni. ¹¹⁰

¹⁰³ Uo. (o. 1).

¹⁰⁴ Uo. (o. 14-15).

¹⁰⁵ Embassy of India. *Notice regarding Dual Citizenship*. <https://www.indianembassyusa.gov.in/Publicind?id=9> (2022. 10. 29.)

¹⁰⁶ Fernández, J. i.m. (o. 67).

¹⁰⁹ Lafleur, J. M & Vintila, D. (2020). Overview of the National Social Security System and Main Migration Features in China. *Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 3). A Focus on Non-EU Sending States*. Springer. (o. 103).

¹¹⁰ Joseph, D. H. (2012). i. m. (o. 229).

			jellemzően nem. ¹⁰⁷	szervek támogatása ¹⁰⁸		
Emigráltak számára a saját kultúrát, nyelvet erősítő intézmények	Inkább a krízishelyzetre való fókuszálás, erre vonatkozó intézmények.	A kint élők érdekeit szolgáló intézmények dominálnak. (ACA) ¹¹¹	Rengeteg kulturális, nyelvi, szociális érdekeket elősegítő intézmény.	Nemzeti kultúrát terjesztő intézmények működnek. (ICCR, ICWF) ¹¹²	Több nyelvet és kultúrát népszerűsítő programok szervezése ¹¹³	Integrálódás át elősegítő kulturális, oktatási, egészségügyi szolgáltatások.
Mobil applikáció külföldi turisták részére	Van, krízishelyzetben értesíti az állampolgárokat, fordítás biztosítása. ¹¹⁴	Van, regisztráció által, információt ad, vészhelyzet esetén értesítik az állampolgárt. ¹¹⁵	Van, tájékoztat belépési követelményekről, törvényekről. ¹¹⁶	Nincsen.	Van, vészhelyzetben képviselet elérése, vízum, útlevelek intézése. ¹¹⁷	Nincsen.
Védelem alanyi jogból eredése	Nincs garantálva.	Igen. ¹¹⁸	Nem.	Nem.	Igen, kivétel a menedékjog. ¹¹⁹	Igen, a jogok és érdekek védelme megkövetelt képviselettel ¹²⁰
Eljárás jellegű szolgáltatások megléte	Nem biztosít tolmácsot, jogi képviseletet, csak az elérhetőségüket. Hozzáértőket értesítése. ¹²¹	Tájékoztatás helyi eljárásról, ügyvéd elérhetőségének megadása, jólét biztosítása (olvasnivaló, vitaminok), adott valláshoz tartozó pap látogatása.	Hozzáértőket értesítése. Fogva tartás megfelelő körülmények ellenőrzése. ¹²³	Lehetséges a helyi szervekkel való tárgyalás kedvezőbb feltételek biztosításáról. ¹²⁴	Jogi védelem, tolmács elérhetőségük biztosítása. ¹²⁵	Hozzáértőket értesítése, tolmácsokhoz való hozzáférésről megbizonyos

¹⁰⁷ Hoorens, S. (2019). i. m. (o. 27).

¹⁰⁸ Ministry of External Affairs. *Repatriation to India*. <https://www.mea.gov.in/repatriation-to-india.htm> (2022. 10. 29.)

¹¹¹ *American Citizens Abroad*. <https://www.americansabroad.org/about-us/who-we-are/> (2022. 10. 29.)

¹¹² Lafleur, J. M. & Vintila, D. (2020). *Volume 3*. i.m. (o. 171).

¹¹³ Uo. (o. 97).

¹¹⁴ onlyAUSTRALIA & NZ. *Emergency APP For Travellers*. <https://www.onlyaustralia.com.au/australia/emergency-app-travellers> (2022. 11. 05.)

¹¹⁵ U.S. Department of State. *Smart Traveler Enrollment Program*. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR4200/RR4288/RAND_RR4288.english-summary.pdf (2022. 11. 05.)

¹¹⁶ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *New version of the Advice to Travelers app (Dec. 16 2021)*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/2021/article/new-version-of-the-advice-to-travelers-app-dec-16-2021> (2022. 11. 05.)

¹¹⁷ Business Standard. (2018). *China launches mobile app for emergency response to its citizens abroad*. https://www.business-standard.com/article/pti-stories/china-launches-mobile-app-for-emergency-response-to-its-citizens-abroad-118092600684_1.html (2022. 11. 05.)

¹¹⁸ Foreign Affairs Manual. 7 FAM 012. (a).

¹¹⁹ Guide to China's Consular Protection and Services Overseas. i. m.

¹²⁰ *Mexican Foreign Service Law*. (1994). Article 2 (II). Article 44 (I).

¹²¹ Smarttraveller.gov.au. i. m.

¹²³ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *What the consulate can do for you*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/ce-que-le-consulat-peut-faire-pour-vous/> (2022. 11. 20.)

¹²⁴ Government of India. i. m.

¹²⁵ *Guide to China's Consular Protection and Services Overseas*. i. m.

		Hozzá tartozók értesítése. ¹²²				odás, ¹²⁶ jogi képviselő. ¹²⁷
--	--	---	--	--	--	---

Saját készítésű ábra.

4.4. Elemzés

A különböző szempontok alapján kiválasztott államoknál az egyes tényezők mentén történő elemzésénél megnézem, hogy a vizsgált szempont összefüggésben áll-e az eltérő konzuli gyakorlatokkal.

Az első szempont az emigráltak száma volt, a vizsgálatban résztvevő országok közül 2020-ban India, Kína, majd Mexikó rendelkezett a legnagyobb számú külföldön letelepedett állampolgárral. India esetében kiderült, hogy az emigrált személyeknek változatos támogatásokat kínál, a kultúrára, oktatásra is nagy hangsúlyt fektet csakúgy, mint Kína, illetve Mexikó, akiknek szintén prioritása a külföldön élő honosoknak népszerűsíteni az anyaország kultúráját, segíteni a beilleszkedést. Emigráltak száma alapján Franciaország következik, itt különösen nagy figyelem helyeződik a határon túli franciák támogatására nem csak a kultúra, hanem szociális juttatások szempontjából is. A vizsgált államok közül Ausztrália rendelkezik a legkevesebb külföldi honossal, konzuli gyakorlatában pedig láthatóan a krízishelyzetekre helyezi a hangsúlyt, szemben az emigránsok támogatásával. Az USA esetében szintén kevés a külföldön élő állampolgárok száma, és szintén kevesebb az érdekeiket támogató, szavazáshoz, egészségügyhöz kapcsolódó kezdeményezések aránya.¹²⁸ Összességében a vizsgálatban szereplő államok alapján megállapítható, hogy azok az országok, akik több külföldi honossal rendelkeznek, mint India, Kína vagy Mexikó, előtérbe állítják az őket támogató kezdeményezéseket, intézményeket, és kiemelkedő hangsúlyt fektetnek a kulturális fejlődés erősítésére, szemben Ausztráliával vagy az USA-val, ahol az emigráltak kis számából következhet a prioritás vészhelyzetekre történő helyezése, az integrálódást célzó programok helyett. Franciaországot illetően ugyan kevesebb a külföldön élő állampolgár, mégis előtérbe helyezi a támogatásukat, ez azonban adódhat abból is, hogy az állam számára mindig is

¹²² U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *i. m.*

¹²⁶ Relaciones exteriores. *ATTENTION TO MEXICANS IN EMERGENCIAS*.
<https://consulmex.sre.gob.mx/reinounido/index.php/es/visas/112> (2022. 11. 20.)

¹²⁷ Joseph, D. H. (2012). *i. m.* (o. 229-230).

¹²⁸ *American Citizens Abroad*. <https://www.americansabroad.org/about-us/who-we-are/> (2022. 11. 05.)

elengedhetetlen volt a kultúra, nyelv, identitás megőrzése, melyet a távol lévő személyek felé ezen kezdeményezések által kíván fenntartani és terjeszteni.

A különböző kulturális programok, kezdeményezések arányában is eltérés mutatkozik, ennek oka adódhat az egyes országok kulturális örökségéből, mennyire tartják lényegesnek a kultúra megőrzését, így az egyes államok nemzeti kulturális örökségeinek, például történelem, építészet, irodalom, gasztronómia, zene globális hatásainak jelentőségét veszem alapul, ezek a tényezők mennyire befolyásolják a világ országait. A 2021-es évből kiindulva India, Kína, Mexikó és Franciaország az első 13 országban szerepelnek a nemzeti kultúra világ többi országára gyakorolt hatását illetően, az USA és Ausztrália ezen államokhoz képest hátrébb áll a rangsorban.¹²⁹ A legnagyobb mértékben Franciaországnál és Mexikónál látható a kulturális programok rendszerének kiépítettsége, de Kína és India is jelentős hangsúlyt fektet az emigráltak számára a kulturális kezdeményezések biztosítására, a nyelv használatának megőrzése, fenntartása minden esetben kiemelkedik. Ezzel szemben az USA, valamint Ausztrália nem hoz létre a kultúrájuk terjesztése érdekében intézményeket, így a rangsorban előrébb elhelyezkedő államok valóban jobban fókuszálnak a kultúra terjesztésére a külföldi honosok számára. Eltér tehát a kulturális támogatások súlya attól függően, hogy mekkora befolyással bír a nemzet kultúrája világszerte, azonban az is bebizonyosodott, hogy ez nem azt jelenti, hogy ezen államok az érdekvédelemre kisebb hangsúlyt helyeznének.

A turisták száma szintén befolyásolhatja, hogy egy állam konzuli gyakorlatában mire fókuszál jobban. A Covid előtti, 2019-es adatokat figyelembe véve, az indulások számát nézve kínai állampolgárok 154 millió alkalommal utaztak külföldre, a negyedik legnépszerűbb célország volt az USA.¹³⁰ Az Egyesült Államokban ez a szám még nagyobb, 171 millió, a leglátogatottabb ország Mexikó volt.¹³¹ Ezzel szemben Indiából 27 millió, Ausztráliából 11 millió alkalommal választották a külföldi utazást, India esetében az USA, valamint Franciaország számítanak lényeges

¹²⁹ Ireland, S. (2021). *Revealed: World's Best Countries For Cultural Heritage Influence, 2021*. <https://ceoworld.biz/2021/01/31/best-countries-for-cultural-heritage-influence-2021/> (2022. 11. 05.)

¹³⁰ Statista. (2018). *Leading destination countries of outbound tourists from China in 2018, based on tourism popularity index*. <https://www.statista.com/statistics/978124/china-leading-destination-countries-based-on-tourism-popularity-index/> (2022. 11. 18.)

¹³¹ Statista. (2020). *The Most Popular Destinations for U.S. Travelers Abroad*. <https://www.statista.com/chart/18742/most-popular-destinations-with-us-travelers/> (2022. 11. 18.)

úticélnak,¹³² Ausztriánál pedig szintén az USA, illetve Kína népszerű turistacélpontok.¹³³ Ami Mexikót és Franciaországot illeti, az ezekből az államokból történő indulások aránya középtájon helyezkedik el, a legnépszerűbb úti cél egyértelműen az USA, mindkét ország szempontjából.¹³⁴

135

Összességében 2019-ben Kínából, illetve az USA-ból indult a legtöbb turista külföldi útra, és valóban beigazolódott, hogy a kínai és az amerikai állam is komoly tervvel rendelkezik a külföldön végbemenő krízishelyzetek, vagy akár letartóztatások kezelésére a nagy turistalétszámú külföldi államok területén kívül egyéb, képviselettel rendelkező országokban is. Franciaországból és Indiából közepes mennyiségű, Mexikóból és Ausztráliából pedig a legkevesebb turista indul külföldi útra, tehát a legszembetűnőbb jelenség az, hogy Ausztráliánál a kevés turista ellenére a krízishelyzetek prioritást élveznek. Így, habár Mexikó esetében is a kevés külföldi turisták számából adódhatna a kisebb fókusz a krízishelyzetekre vonatkozóan, a turisták aránya nem feltétlenül befolyásolja a konzuli képviselőt vészhelyzetek megoldására, terveire helyezett hangsúlyát.¹³⁶

Egy ország gazdasági helyzete hatást gyakorolhat a konzuli védelemre fordított összegre, így a választott államoknál a GDP-t vettem alapul az összehasonlításhoz. Az állítás, miszerint a magasabb nemzeti jövedelmű országok nagyobb mértékű anyagi támogatást biztosítanak, nem teljesen igazolódott be, gazdaságilag fejlettebb államoknál csak az USA, illetve Franciaország esetében, abból következően, hogy mindkét államban lehetőség van a konzuli kölcsön elengedésére. Ausztrália szintén magasabb GDP-vel rendelkezik, mégis kötelező a kölcsön visszatérítése, ezzel szemben Mexikó és India, mint alacsony jövedelmű, és Kína, mint középtájon elhelyezkedő országnál egyaránt lehetőség van mentesülni a kölcsön visszafizetése alól, így a gazdasági helyzete egy államnak nem feltétlenül indokolja a konzuli érdekvédelem mértékét.¹³⁷

¹³² Walkthroughindia. (2017). *Top 15 Most Visited Countries by Indian Travellers*. <https://www.walkthroughindia.com/around-the-world/top-15-most-visited-countries-by-indian-travellers/> (2022. 11. 18.)

¹³³ Australian Bureau of Statistics. (2020). *Most popular countries for Aussie travellers in 2019*. <https://www.abs.gov.au/articles/most-popular-countries-aussie-travellers-2019> (2022. 11. 18.)

¹³⁴ TourismReview. (2018). *Favourite destinations of French travellers*. <https://www.tourism-review.com/top-destinations-for-french-travelers-news10832> (2022. 11. 18.)

¹³⁵ The World Bank. (2020). *International tourism, number of departures*. [https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?end=2018&most recent year desc=true&start=1995&view=map&year=2019](https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?end=2018&most%20recent%20year%20desc=true&start=1995&view=map&year=2019) (2022. 10. 15.)

¹³⁶ The World Bank. (2020). *i. m.*

¹³⁷ The World Bank. (2021). *i. m.*

5. BEFEJEZÉS

Az utóbbi időben végbemenő változások, történések, például a Covid vírus, a terrorizmus, a külföldi mobilitás mértékének növekedése rengeteg területre gyakoroltak hatást, így úgy gondoltam, érdemes megvizsgálni az állampolgár külföldi létének védelméhez kapcsolódó konzuli funkciókat, különösképpen az érdekvédelmet, az eltérő adatokkal rendelkező államoknál. A konzuli kapcsolatok történeti összefoglalóját, illetve a témához kapcsolódó fogalmak rövid bemutatását követően az államok konzuli gyakorlatait hasonlítottam össze. A kutatásban résztvevő államokat különböző tényezők alapján választottam ki azzal a céllal, hogy a különböző adottságú országok megfelelő összehasonlítási alapot adjanak.

A kutatás tárgyát képező vizsgálat során rálátást nyertem az egyes országok konzuli gyakorlatára, ezáltal láthatóvá váltak bizonyos különbségek, így a kezdetben kiválasztott, szelekció tárgyát képező tényezők közti összefüggések fennállásának kérdésére is választ kaphattam az elemzés során. Ezt követően táblázatban összesítettem a kutatás eredményeit a leglényegesebbnek gondolt szempontok alapján az egyszerűbb átláthatóság kedvéért, illetve egy térkép által szemléltettem a

¹³⁸ Ambassade de France en Chine. *France in China*. <https://cn.ambafrance.org/Le-reseau-consulaire-602> (2022. 11. 27.)

¹³⁹ Ambassade de France en Inde. *France in India*. <https://in.ambafrance.org/> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁰ Australian Government. *Our embassies and consulates overseas*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-locations/missions/our-embassies-and-consulates-overseas#c> (2022. 11. 27.)

¹⁴¹ Australian Government. *Foreign embassies and consulates in Australia*. <https://protocol.dfat.gov.au/Public/Consulates/129/State> (2022. 11. 27.)

¹⁴² Consulat Général de France à Mexico. *Consulado general de Francia en México*. <https://mx.ambafrance.org/Las-agencias-consulares-en-Mexico> (2022. 11. 27.)

¹⁴³ Consulate General of India. *Consulates in the US*. <https://www.cgisf.gov.in/page/consulates-in-us/> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁴ Embassies. *Mexico Embassy and Consulates in India*. <https://mx.embassies.net/india> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁵ Gob.mx. *Consulados de México en el Exterior*. <https://portales.sre.gob.mx/directorio/index.php/consulados-de-mexico-en-el-exterior> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁶ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *Consulates General of France in the U.S*. <https://franceintheus.org/spip.php?article330> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁷ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *Représentations étrangères en France*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/le-ministere-et-son-reseau/representations-etrangeres-en-france/> (2022. 11. 27.)

¹⁴⁸ Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. *Missions Overseas*. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/ (2022. 11. 27.)

¹⁴⁹ USEmbassy.gov. *Websites of U.S. Embassies, Consulates, Diplomatic Missions, and Offices Providing Consular Services*. <https://www.usembassy.gov/#I> (2022. 11. 27.)

¹⁵⁰ VisaHQ. *India Embassy list in United States of America*. <https://www.visahq.com/india/embassy/united-states/> (2022. 11. 27.)

vizsgált államok közt létrehozott konzuli kapcsolatokat az egymás országaiban működő konzuli képviselők számának segítségével.

Az, a szakdolgozat középpontjaként szolgáló állítás, ami alapján fellelhetők egyedi vonások egyes országok konzuli gyakorlatában, és léteznek szabályszerűségek arra vonatkozóan, hogy a különböző tényezőkkel rendelkező országok esetében az eltérések közt összefüggés tapasztalható, részben beigazolódott. Valóban található olyan tipikus jellemzők néhány államnál, amik máshol nem léteznek, ilyen például Franciaországnál a kettős állampolgárságúaknak ugyanolyan feltétellel nyújtott védelem, mint az egyszeres állampolgárságúaknak, az emigráltak részére kialakított kimagasló szociális támogatás, kulturális vagy oktatási szolgáltatás mértéke, az USA esetében a börtönben lévő személyeknek vitamin, olvasnivaló, és adott valláshoz tartozó pap biztosítása. Továbbá jellegzetes vonás Kínánál a helyi szintű szervek bevonása a bizonyos állampolgárok védelmére vonatkozó felelősségbe, India esetében a külföldön lévő nőkre helyezett figyelem számottevő mértéke, a nők védelmének elsőbbsége a krízishelyzetekkel szemben a szervezetektől származó forrás tekintetében, vagy Ausztráliánál egy összetett mátrix kidolgozása a helyzetek értékelésére, priorizálás céljából.

Az országok konzuli gyakorlatában fellelhető különbségek közti összefüggésekre vonatkozó állítás csak részben bizonyult igaznak, valóban léteznek olyan tényezők, amik hasonlóan befolyásolják az állam konzuli gyakorlatát, ugyanis kiderült, hogy az emigráltak száma, illetve az ország nemzeti kulturális örökségének jelentősége, globális hatása a világ országaira egyaránt befolyásolja az intézkedéseket. A nagyobb mértékű külföldi honossal rendelkező államok például Kína, Mexikó, India, valamint Franciaország is nagymértékű kulturális és szociális lehetőséget nyújtanak, és a globálisan befolyásosabb nemzeti örökségű államok tekintetében megfigyelhető a kiemelkedő számú kulturális program aránya. Azok a feltevések azonban, hogy a turisták és a nemzeti jövedelem is meghatározó tényezők, nem bizonyult igaznak, a turisták száma, valamint a nemzeti jövedelem nem feltétlenül gyakorol hatást az érdekvédelmi feladatokra.

Láthatóvá vált a vizsgálat során, hogy mely államok helyeznek nagyobb hangsúlyt a turisták támogatására krízishelyzet bekövetkeztében, ezen országokhoz tartozott az USA, Ausztrália, ettől függetlenül azonban a többi ország gyakorlatában is megtalálhatók a vészhelyzetek kezelésére vonatkozó intézkedések. A külföldi honosok képviselőinek széleskörű feladatokat magában foglaló rendszere pedig igen kiépített Mexikó, Kína, India és Franciaország esetében, beleértve a szociális, kulturális, oktatási jellegű szolgáltatásokat. A kutatás által szintén kiderült, hogy bár van

egy fő, meghatározó alapként szolgáló törvénye a konzuli feladatoknak, meglepő módon mégsem egységesek a gyakorlatok államonként, még a belső konzuli jog formái is változnak.

A téma középpontjában álló érdekvédelem úgy gondolom, a közeljövőben nem fog számottevő változáson átesni, ugyanis a Covid ideje alatt létrejövő, felkészültség növelését igénylő hatástól az elkövetkező években nemigen keletkezhet a konzuli védelem még nagyobb fejlődését követelő eset. Az elmúlt évek időszaka segítette felkészülni az államoknak egy hasonló helyzet gördülékenyebb kezelésére, ugyanis a legtöbb országnak ekkor kellett a legnagyobb mértékű hazatelepítést megszerveznie, illetve egyszerre kezelni utazási, elszállásolási vagy pénzügyi gondokat, melyeket tovább nehezítettek a határlezárások és utazási korlátozások. A kihívások közé sorolhatók még az utazások megkönnyítése, segítséget igénylő állampolgárok azonosítása, illetve a vízum meghosszabbításával kapcsolatos feladatok a külföldön ragadt személyek számára. Véleményem szerint mindezen megpróbáltatások, nehézségek olyan felkészültségi szintet hoztak létre az államok, képviseltek esetében, hogy a közeljövőben nem gondolom, hogy komoly átalakulás fog bekövetkezni a konzuli feladatok területén.¹⁵¹

A szakirodalomban nem találok olyan művel, ami kimondottan az érdekvédelem tekintetében tartalmazott összehasonlító vizsgálatot, azonban több mű foglalkozott a konzuli feladatok összehasonlításával, például a *Consular services to citizens abroad* című tanulmány, vagy a *Migration and Social Protection in Europe and Beyond* második és harmadik része. Ezen kívül több mű is tartalmazta a konzuli érdekvédelmi funkció bemutatását, azonban összehasonlításról nem szó volt bennük.

¹⁵¹ International Centre for Migration Policy Development. (2020). *National consular services are stretched to the limit by COVID-19*. <https://www.icmpd.org/news/national-consular-services-are-stretched-to-the-limit-by-covid-19> (2022. 12. 21.)

IRODALOMJEGYZÉK

Nemzeti jogforrások

- 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról.
- 2001. évi XLVI. Törvény a konzuli védelemről. 5-10 §.

Nemzetközi jogforrások

- *A tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott (95/553/EK) határozat (1995. december 19.) az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli képviseletek általi védelméről.*
- *A Tanács (EU) 2015/637 irányelve (2015. április 20.) a harmadik országokban képviselettel nem rendelkező uniós polgárok konzuli védelmét elősegítő koordinációs és együttműködési intézkedésekről és a 95/553/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.*
- *A Tanács (EU) 2015/637 irányelve (2015. április 20.) a harmadik országokban képviselettel nem rendelkező uniós polgárok konzuli védelmét elősegítő koordinációs és együttműködési intézkedésekről és a 95/553/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.*
- *Constitution of the People's Republic of China.* 1982.
- *Decree No. 76-548 of relating to consuls general, honorary consuls and vice-consuls and consular agents.* June 16, 1976. Article 11-12.
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000019110913/> (2022. 10. 05.)
- *Decree No. 76-548 of relating to consuls general, honorary consuls and vice-consuls and consular agents.* June 16, 1976. Article 12.
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000019110913/> (2022. 10. 22.)
- *France's Constitution of October 4, 1958.*
- *LaGrand (Germany v. United States of America).* Judgment of 27 June 2001, I.C.J. Reports 2001, para. 466.
- *Mexican Foreign Service Law.* (1994).
- *Mexico's Constitution of 1917.*
- *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning Acquisition of Nationality.* Bécs, 1963 április 24. UNTC 7311.

- *Optional Protocol to the Vienna Convention on Consular Relations concerning the Compulsory Settlement of Disputes*. Bécs, 1963 április 24. UNTC 8640.
- U.S Department of State. Consular Affairs. *Foreign Affairs Manual*. <https://fam.state.gov/> (2022. 10. 15.)
- *Vienna Convention on Consular Relations*. Vienna, 24 April 1963. UNTC 8638.
Kihirdette: 1987. évi XIII. törvényerejű rendelet a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről.

Szakirodalmak

- Csatlós, E. (2019). A konzuli igazgatás rendszertani helye és az együttműködés szerepe. *A konzuli védelem európai közigazgatása*. Iurisperitus Kiadó.
- Europa Institut Budapest. (2005). A francia állam gondoskodása külföldön élőpolgáraitól. Kecskés, D. G. *Állampolgárság Európában*.
- Hoorens, S., Nederveen, F., Niemi, T. E., Jordan, V., Cox, K., & Bentinck, M. (2019). *Consular services to citizens abroad: insights from an international comparative study*. RAND Corporation.
- Lafleur, J. M & Vintila, D. (2020). Overview of the National Social Security System and Main Migration Features in China. *Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 3). A Focus on Non-EU Sending States*. Springer.
- Lafleur, J. M. & Vintila, D. (2020). *Diaspora Policies, Consular Services and Social Protection for French citizens abroad. Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 2)*. Springer.
- Martonyi, J. (2018). *Diplomáciai Lexikon*. Éghajlat Könyvkiadó.
- Melissen, J. & Fernández, A. M. (2011). *Consular Affairs and Diplomacy*.
- Moraru, M. (2019). An analysis of the Consular Protection Directive: Are EU citizens now better protected in the world? *Common Market Law Review* (o. 421-430). Kluwer Law International. (2022.09.24.)
- Schiffner, I. (2011). *A diplomáciai és konzuli védelemhez való jog a magyar Alkotmányban*.
- Schuldt, R. D. M. (2019). *Migrant claims and consular protection services in the United States: An analysis of Mexico's Department of Protection Administrative Data, 2010-2015*.

- Sen, B. (1988). Consular Functions. *A Diplomat's Handbook of International Law and Practice*.
- Weinar, A. (2017). Mobile French Citizens and La Mère-Patrie: Emigration and Diaspora Policies in France. *Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility*. Springer.

Folyóiratok, kiadványok, tanulmányok

- Becánics, A. (2018). Konzuli kapcsolatok. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. <https://ijoten.hu/szocikk/konzuli-kapcsolatok#block-227> (2022. 09. 23.)
- Csatlós, E. (2017). *Az általános konzuli hatósági együttműködések elméleti kérdései*. Eljárásjogi szemle. https://eljarasjog.hu/2017-evfolyam/az-altalanos-konzuli-hatosagi-egyuttmukodesek-elméleti-kerdesei1/#_ftn12 (2022.09.25.)
- Department of State, Foreign Operations, and Related Programs. *Congressional Budget Justification*. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/03/FY-2023-Congressional-Budget-Justification_Final_03282022.pdf (2022. 10. 21.)
- Fernández, J. (2019). MEXICAN CONSULAR AND DIPLOMATIC FUNCTIONS VIS-À-VIS PRIVATE INTERNATIONAL LAW AND NATIONALITY CONFLICTS: TOWARDS A NEW NORMATIVE FRAMEWORK FOR THE TWENTY-FIRST CENTURY. *Mexican Law Review*. 7(1) <https://www.scielo.org.mx/pdf/mlr/v12n1/2448-5306-mlr-12-01-57.pdf> (2022. 10. 29.)
- Joseph, D. H. (2012). Mexico's Concentration on Consular Services in the United States. *The Hague Journal of Diplomacy*. 7.
- Kül-Világ. A nemzetközi kapcsolatok folyóirata. 1(2). http://www.epa.uz.ua/00000/00039/00024/pdf/EPA00039_kulvilag_2011_01-02_schiffner.pdf (2022.09.25.)
- Laglagaron, L. (2010). *Protection through Integration: The Mexican Government's Efforts to Aid Migrants in the United States*. https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/IME_FINAL.pdf (2022. 10. 29.)
- McDermid, P., Craig, A., Sheel, M. & Seale, H. (2022). *How have governments supported citizens stranded abroad due to COVID-19 travel restrictions? A comparative analysis of the financial and health support in eleven countries*. BMC, 22(161).

- <https://bmcinfectdis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2> (2022. 09. 23.)
- Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. (2021). *Rapport du Gouvernement sur la situation des Français établis hors de France*.
https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/rapport_du_gouvernement_sur_la_situation_des_francais_etablis_hors_de_fr_final_cle01df4a.pdf (2022. 10. 21.)
 - Ministry of External Affairs. *Annual Report 2019-20*.
https://www.mea.gov.in/Uploads/PublicationDocs/32489_AR_Spread_2020_new.pdf (2022. 10. 23.)
 - United States Department of States. (2018). *Consular Notification and Access*.
https://travel.state.gov/content/dam/travel/CNAtrainingresources/CNA%20Manual%205th%20Edition_September%202018.pdf (2022. 09. 25.)
 - Xia, L. (2021). Consular Protection with Chinese Characteristics: Challenges and Solutions. *The Hague Journal of Diplomacy*. 16.

Internetes források

- Ambassade de France en Chine. *France in China*. <https://cn.ambafrance.org/Le-reseau-consulaire-602> (2022. 11. 27.)
- Ambassade de France en Inde. *France in India*. <https://in.ambafrance.org/> (2022. 11. 27.)
- *American Citizens Abroad*. <https://www.americansabroad.org/about-us/who-we-are/> (2022. 10. 29.)
- Association Démocratique des Français à l'Étranger. *Consular Council for Protection and Social Action*. <https://www.francais-du-monde.org/2016/03/16/ccpas/> (2022. 10. 21.)
- Association Démocratique des Français à l'Étranger. *Welfare*. <https://www.francais-du-monde.org/vivre-a-letranger/aide-sociale/> (2022. 10. 21.)
- Australian Government. *Foreign embassies and consulates in Australia*. <https://protocol.dfat.gov.au/Public/Consulates/129/State> (2022. 11. 27.)
- Australian Government. *Our embassies and consulates overseas*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-locations/missions/our-embassies-and-consulates-overseas#c> (2022. 11. 27.)

- Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade. (2020-21). *Consular Services*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-services/consular-services/consular-state-play-2020-21> (2022. 10. 15.)
- Australian Government. (2017). Assisting Australians Overseas. *2017 Foreign Policy White Paper*. <https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/2017-foreign-policy-white-paper/fpwhitepaper/foreign-policy-white-paper/chapter-five-keeping-australia-and-australians-safe-secure-and-free-3.html#chart-title-5-1> (2022. 10.22.)
- Australian Government. Department of Foreign Affairs and Trade. *Risk Factors Screening Tool*. <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/risk-factors-screening-tool> (2022. 10. 22.)
- Australian Trade Commission. *Annual Report 2011-12*. <https://www.austrade.gov.au/AnnualReport2011-12/program-2-1.html> (2022. 10. 22.)
- Australian Bureau of Statistics. (2020). *Most popular countries for Aussie travellers in 2019*. <https://www.abs.gov.au/articles/most-popular-countries-aussie-travellers-2019> (2022. 11. 18.)
- BMC. (2021). *Table 1 Comparison of financial assistance offered to citizens abroad in six countries as of June 2021*. <https://bmcinfectdis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2/tables/1> (2022. 09. 23.)
- Business Standard. (2018). *China launches mobile app for emergency response to its citizens abroad*. https://www.business-standard.com/article/pti-stories/china-launches-mobile-app-for-emergency-response-to-its-citizens-abroad-118092600684_1.html (2022. 11. 05.)
- Consulat Général de France à Mexico. *Consulado general de Francia en México*. <https://mx.ambafrance.org/Las-agencias-consulares-en-Mexico> (2022. 11. 27.)
- Consulate General of India. *Consulates in the US*. <https://www.cgisf.gov.in/page/consulates-in-us/> (2022. 11. 27.)
- DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES ADMINISTRATION FOR CHILDREN AND FAMILIES. *U.S. REPATRIATION PROGRAM Repatriation Loan Waiver and Deferral Request Form*.

- https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/documents/orr/loan_waiver_request_form_0.pdf (2022. 10. 21.)
- Embassies. *Mexico Embassy and Consulates in India*. <https://mx.embassies.net/india> (2022. 11. 27.)
 - Embassy of India. *Indian Community Welfare Fund*. <https://embassyofindiayangon.gov.in/IndianCommunityWelfareFund> (2022. 11. 18.)
 - Embassy of India. *Notice regarding Dual Citizenship*. <https://www.indianembassyusa.gov.in/Publicind?id=9> (2022. 10. 29.)
 - Gob.mx. *Consulados de México en el Exterior*. <https://portales.sre.gob.mx/directorio/index.php/consulados-de-mexico-en-el-exterior> (2022. 11. 27.)
 - Government of India. Consular, passport and visa division. *Guide to Consular Services*. <https://mea.gov.in/guide-to-consular-services.htm> (2022. 10. 15.)
 - *Guide to China's Consular Protection and Services Overseas*. <http://vancouver.china-consulate.gov.cn/eng/topic/6/> (2022. 10. 15.)
 - International Centre for Migration Policy Development. (2020). *National consular services are stretched to the limit by COVID-19*. <https://www.icmpd.org/news/national-consular-services-are-stretched-to-the-limit-by-covid-19> (2022. 12. 21.)
 - Ireland, S. (2021). *Revealed: World's Best Countries For Cultural Heritage Influence, 2021*. <https://ceoworld.biz/2021/01/31/best-countries-for-cultural-heritage-influence-2021/> (2022. 11. 05.)
 - *L'Union des Français de l'Étranger*. <https://ufe.org/presentation/> (2022. 10. 21.)
 - Minister for Foreign Affairs. (2016). *Global Watch Office*. <https://www.foreignminister.gov.au/minister/julie-bishop/media-release/global-watch-office> (2022. 10. 22.)
 - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *Consulates General of France in the U.S*. <https://franceintheus.org/spip.php?article330> (2022. 11. 27.)
 - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *New version of the Advice to Travelers app (Dec. 16 2021)*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/2021/article/new-version-of-the-advice-to-travelers-app-dec-16-2021> (2022. 11. 05.)

- Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *Représentations étrangères en France*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/le-ministere-et-son-reseau/representations-etrangeres-en-france/> (2022. 11. 27.)
- Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. *What the consulate can do for you*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/ce-que-le-consulat-peut-faire-pour-vous/> (2022. 11. 20.)
- Ministry of External Affairs. *Legal and Financial Assistance to Indian Women Deserted by their Overseas Indian Spouses*. <https://www.mea.gov.in/legal-and-financial-assistance.htm> (2022. 10. 23).
- Ministry of External Affairs, Government of India. *Indian Community Welfare Fund*. (2022. 10. 23.) <https://www.mea.gov.in/icwf.htm> (2022. 10. 23.)
- Ministry of External Affairs. *Repatriation to India*. <https://www.mea.gov.in/repatriation-to-india.htm> (2022. 10. 29.)
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. *Missions Overseas*. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/ (2022. 11. 27.)
- onlyAUSTRALIA & NZ. *Emergency APP For Travellers*. <https://www.onlyaustralia.com.au/australia/emergency-app-travellers> (2022. 11. 05.)
- Relaciones exteriores. *ATTENTION TO MEXICANS IN EMERGENCIAS*. <https://consulmex.sre.gob.mx/reinounido/index.php/es/visas/112> (2022. 11. 20.)
- Smarttraveller.gov.au. (2022). *Consular Services Charter*. <https://www.smartraveller.gov.au/consular-services/consular-services-charter> (2022. 10. 15.)
- Statista. (2018). *Leading destination countries of outbound tourists from China in 2018, based on tourism popularity index*. <https://www.statista.com/statistics/978124/china-leading-destination-countries-based-on-tourism-popularity-index/> (2022. 11. 18.)
- Statista. (2020). *The Most Popular Destinations for U.S. Travelers Abroad*. <https://www.statista.com/chart/18742/most-popular-destinations-with-us-travelers/> (2022. 11. 18.)
- The World Bank. (2020). *International tourism, number of departures*. https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?end=2018&most_recent_year_desc=true&start=1995&view=map&year=2019 (2022. 10. 15.)

- The World Bank. (2021). *GDP per capita (Current US\$)*.
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?view=map> (2022. 09. 23.)
- TourismReview. (2018). *Favourite destinations of French travellers*.
<https://www.tourism-review.com/top-destinations-for-french-travelers-news10832> (2022. 11. 18.)
- U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *Arrest or Detention of a U.S. Citizen Abroad*. <https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/arrest-detention.html> (2022. 10. 21.)
- U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. *Information for U.S. Citizens about a U.S. Government-Assisted Evacuation*.
<https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/for-evacuated-citizens.html> (2022. 10. 21.)
- UNESCO Institute for Statistics. (2010). *Global Education Digest 2010, Comparing Education Statistics Across the World*.
<https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/global-education-digest-2010-comparing-education-statistics-across-the-world-en.pdf> (2022. 09. 25.)
- USEmbassy.gov. *Websites of U.S. Embassies, Consulates, Diplomatic Missions, and Offices Providing Consular Services*. <https://www.usembassy.gov/#I> (2022. 11. 27.)
- VisaHQ. *India Embassy list in United States of America*.
<https://www.visahq.com/india/embassy/united-states/> (2022. 11. 27.)
- Walkthroughindia. (2017). *Top 15 Most Visited Countries by Indian Travellers*.
<https://www.walkthroughindia.com/around-the-world/top-15-most-visited-countries-by-indian-travellers/> (2022. 11. 18.)
- World Population Review. (2020). *Immigration by Country*.
<https://worldpopulationreview.com/country-rankings/immigration-by-country> (2022. 09. 23.)

3. függelék

A konzultációkon történő részvétel igazolása

A konzultációkon történő részvétel igazolása (szakdolgozathoz/diplomamunkához)

A hallgató neve:	Pozsonyi Réka
A hallgató Neptun-kódja:	NRDL28
Szak, szakirány megnevezése:	Nemzetközi igazgatás
Képzési szint (alap-/mesterképzés):	Alapképzés
Munkarend (levelező/nappali):	Nappali
A dolgozat címe:	A konzuli funkciók összehasonlítása és eltéréseinek államonkénti vizsgálata
A dolgozat konzulensének neve:	Dr. Hárs András, PhD
A konzulens munkahelye, beosztása:	NKE ÁNTK Nemzetközi Jogi Tanszék, adjunktus

1. A hallgató a dolgozat készítésével kapcsolatos konzultáción részt vett. A konzultáció időpontja: 2022.09.05. A konzultáció formája: személyes / elektronikus.
Szeged, 2023. január 19.

.....
Konzulens aláírása

2. A hallgató a dolgozat készítésével kapcsolatos konzultáción részt vett. A konzultáció időpontja: 2022.10.15. A konzultáció formája: személyes / elektronikus.
Szeged, 2023. január 19.

.....
Konzulens aláírása

3. A hallgató a dolgozat készítésével kapcsolatos konzultáción részt vett. A konzultáció időpontja: 2023.01.19. A konzultáció formája: személyes / elektronikus.
Szeged, 2023. január 19.

.....
Konzulens aláírása

Készült 2 eredeti példányban.

A hallgatónak a témajelentkezés véglegesítését követően, a szakdolgozat/diplomamunka elkészítése során legalább három alkalommal kell konzultáción – aláírással is igazoltan - részt vennie. Ennek hiányában a szakdolgozat/diplomamunka bírálatra, illetve védésre nem bocsátható.

5. függelék

Szerzői jogi nyilatkozat

**Szerzői jogi nyilatkozat
(szakdolgozathoz/diplomamunkához
a Neptun-rendszer felületén)**

Büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a benyújtott jelen szakdolgozat/diplomamunka saját szellemi tevékenységem eredménye, az abban hivatkozott nyomtatott és elektronikus szakirodalom felhasználása a szerzői jogokra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történt, a benne foglaltak más személyek jogszabályban rögzített jogait nem sértik.

**Szerzői jogi nyilatkozat
(szakdolgozathoz/diplomamunkához
papír alapú)**

Alulírott Pozsonyi Réka (NEPTUN-kód: NRDL28..) büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a „A konzuli funkciók összehasonlítása és eltéréseinek államonkénti vizsgálata” című, a Nemzeti Közszerződési Egyetem nemzetközi igazgatási szak nappali alapképzésén benyújtott jelen szakdolgozat / diplomamunka saját szellemi tevékenységem eredménye, az abban hivatkozott nyomtatott és elektronikus szakirodalom felhasználása a szerzői jogokra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történt, a benne foglaltak más személyek jogszabályban rögzített jogait nem sértik.

Budapest, 2023 év 04 hó 25 nap

.....
Pozsonyi Réka
Hallgató aláírása

6. függelék
Felhasználási nyilatkozat

Felhasználási nyilatkozat
(szakdolgozathoz/diplomamunkához)

A hallgató neve:	Pozsonyi Réka
Kar:	Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
Oktatási szervezeti egység:	Nemzetközi Jogi Tanszék
Szak, szakirány:	Nemzetközi igazgatási szak
A dolgozat címe:	A konzuli funkciók összehasonlítása és eltéréseinek államonkénti vizsgálata
A dolgozat elkészítésének éve:	2023

I.* Alulírott, mint a szakdolgozat/diplomamunka szerzője, a szerzői jog kizárólagos jogosultjaként

hozzájárulok,

nem járulok hozzá,

hogy szakdolgozatom/diplomamunkám példányát más személyek tanulmányaik, kutatásaik során – a hivatkozási előírások betartásával – felhasználják.

„Hozzájárulok” válasz esetén a II. pont kitöltése kötelező.

II.* Alulírott, mint a szakdolgozat/diplomamunka szerzője, a szerzői jog kizárólagos jogosultjaként hozzájárulok, hogy a dolgozatom teljes szövegének elektronikus változatát a Nemzeti Közszerzői Egyetem Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár által működtetett egyetemi repozitórium nyilvánosan szolgáltassa:

korlátlan hozzáféréssel (teljes nyilvánossággal az interneten elérhetően)*

korlátozott hozzáféréssel (korlátozott nyilvánossággal, egyetemi IP címről egyedi felhasználói azonosítóval)*

III.* Alulírott, mint a szakdolgozat/diplomamunka szerzője, a szerzői jog kizárólagos jogosultjaként **nem járulok hozzá**, hogy a dolgozatom teljes szövegét a Nemzeti Közszerzői Egyetem Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár nyilvánosan szolgáltassa.*

Budapest, 2023 év 01 hó 25 nap

.....
Pozsonyi Réka
Hallgató aláírása

Megjegyzés: A *-gal jelölt részt aláhúzással kérjük jelölni. Amennyiben a szakdolgozat / diplomamunka felhasználói nyilatkozatának kitöltése elmarad vagy hiányosan történik, abban az esetben a szakdolgozatba / diplomamunkába betekintési lehetőség nincs.

ANNOTÁCIÓ

A szakdolgozat alapját képző konzuli funkciók keretein belül az érdekvédelmi feladatokra helyeződik nagyobb hangsúly az általános részben, valamint az elemzés során. A konzuli tevékenységek már az ókortól kezdve jelentős funkciót töltöttek be egy állam nemzetközi szerepében, és ez a jelentőség a mai napig megmaradt, azonban hosszú fejlődése során számos változáson esett át az állam ezen tevékenysége, így a történeti fejlődését az ókortól kezdődően mutatom be a mai napig, kitérve a középkorban és az újkorban betöltött szerepekre, valamint az Európai Unió gyakorlatában megjelenő érdekvédelemre. A konzuli feladatkörök áttekintésének céljából bemutatom a létrejövő jogviszonyokat, kitérve az érdekvédelemre, illetve az értesítési kötelezettség súlyának hangsúlyozása érdekében esettanulmányként belefoglaltam a szakdolgozatba a LaGrand ügyet. Úgy gondolom, az érdekvédelmi tevékenységről a konzuli védelemről szóló magyar törvény átlátható képet nyújt, így annak a segítségével mutattam be a leggyakrabban előforduló feladatokat, rávezetve az olvasót az érdekvédelmi funkcióról szóló kutatásra. Az elemzés céljaként tűztem ki, hogy kiderüljön, az egyes államok konzuli gyakorlatának eltéréseire hatást gyakorolnak-e bizonyos tényezők az országnak, és a kiválasztott, kutatás kiindulópontjaként szolgáló, eltérő adatokkal rendelkező hat országot alapul véve tapasztalható-e összefüggés az eltérő konzuli gyakorlatok és állam különböző adottságai között. Az államok kiválasztása során figyelembe vettem azokat, az általam meghatározónak gondolt tényezőket, amik befolyásolhatják az ország ezen gyakorlatát, így elsősorban az emigráltak számát, a célországba érkező turisták arányát, a nemzeti jövedelem mértékét vettem alapul, ennek eredményeképp a következő államokra esett a választásom: Ausztrália, Egyesült Államok, Franciaország, India, Kína és Mexikó. A kutatás keretében végzett összehasonlító vizsgálat eredményeképp a dolgozat elején állított hipotézisem részben igazolódott be, valóban léteznek egyes államoknak egyedi, más államokban nem fellelhető konzuli gyakorlatai. Továbbá akadnak olyan sajátosságai az államoknak, amelyek hatással vannak a konzuli védelem jellemzőire, így a különböző adatú államok esetében eltérnek a gyakorlatok is, ilyen tényező az emigráltak száma, a kulturális kezdeményezéseket pedig a nemzeti kulturális örökség globális hatása is befolyásolja, ellenben a nemzeti jövedelemre és a turistákra vonatkozó felvetésem nem bizonyult igaznak. Az eltérések hangsúlyozásának céljából összehasonlító táblázat szemlélteti a különbségeket, illetve, hogy a kutatásban résztvevő államok konzuli hálózata milyen mértékben kiterjedt a szintén az elemzés részét képező országokban.